

RAPORT Z WIZYTACJI **(ocena programowa)**

dokonanej w dniach 7-8 czerwca 2014 r. na kierunku „turystyka i rekreacja” prowadzonym w obszarach nauk: przyrodniczych oraz społecznych; dziedzinach nauk: o Ziemi (w dyscyplinie naukowej geografia) oraz ekonomicznych (w dyscyplinie naukowej ekonomia) na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim i praktycznym realizowanym w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych w Wyższej Szkole Społeczno-Przyrodniczej im. Wincentego Pola w Lublinie

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodnicząca: dr hab. Krystyna Dwucet (członek PKA);

członkowie:

- prof. dr hab. Danuta Strahl (członek PKA);
- prof. dr hab. Krzysztof Fortuniak (członek PKA);
- dr hab. inż. arch. Jeremi Królikowski (członek PKA, ekspert ds. pracodawców);
- mgr Agnieszka Socha-Woźniak (ekspert ds. formalno-prawnych PKA);
- Mateusz Mrozek (ekspert PKA, przedstawiciel PSRP).

Krótką informacją o wizytacji

Polska Komisja Akredytacyjna po raz drugi oceniała jakość kształcenia na kierunku „turystyka i rekreacja” prowadzonym w Wyższej Szkole Społeczno-Przyrodniczej im. Wincentego Pola w Lublinie. Ocena przeprowadzona została z inicjatywy Komisji, zgodnie z przyjętym przez Prezydium PKA harmonogramem prac. Wizytacja poprzedzona była zapoznaniem się Zespołu Oceniającego z przedłożonym przez Uczelnię Raportem Samooceny oraz podziałem zadań pomiędzy członków Zespołu. Raport z wizytacji opracowano na podstawie Raportu Samooceny, a także dokumentacji przedstawionej przez Uczelnię w trakcie i po wizytacji, spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni oraz Wydziału, pracownikami i studentami ocenianego kierunku, a także z pracodawcami, hospitacją zajęć, wizytacji infrastruktury dydaktycznej oraz przeglądu prac dyplomowych wraz z ich recenzjami.

Władze Uczelni i Wydziału stworzyły dobre warunki do pracy Zespołu Oceniającego PKA.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego.

Załącznik nr 3 Informacja o wynikach z poprzedniej wizytacji

1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku sformułowana przez jednostkę¹.

¹ Punkty 1 – 8 wraz z podpunktami odpowiadają kryteriom określonym w statucie Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

1.1.) Misja Uczni zatwierdzona została Uchwałą nr 3/2013 Senatu Wyższej Szkoły Społeczno-Przyrodniczej im. Wincentego Pola w Lublinie z dnia 20 czerwca 2013 r.

Do trzech głównych celów strategicznych zawartych w Strategii Rozwoju Uczelni na lata 2012-2020 należą: nauka (cele operacyjne: polityka kadrowa; wspieranie: rozwoju naukowego pracowników, współpracy naukowej w wymiarze krajowym i międzynarodowym oraz rozwoju, zainteresowań naukowych i inicjatyw studentów; rozwój infrastruktury ukierunkowany na wzrost jakości badań i oferty dydaktycznej), dydaktyka (cele operacyjne: rozszerzenie oferty dydaktycznej; doskonalenie: systemu zapewnienia jakości i systemu kształcenia) oraz zarządzanie (cele operacyjne: wzmocnienie pozycji Uczelni w zmieniającym się otoczeniu konkurencyjnym; rozwiązania organizacyjne usprawniające obsługę studentów; pozyskanie zewnętrznych środków finansowych). Zgodnie z § 20 ust. 3 Statutu WSS-P w Lublinie, do kompetencji Senatu Uczelni należy uchwalanie strategii rozwoju Uczelni. Podczas wizytacji nie przedstawiono Uchwały Senatu w powyższej sprawie.

Strategia rozwoju Wydziału Turystyki i Wychowania Fizycznego WSS-P im. W. Pola w Lublinie przyjęta została na posiedzeniu Rady Wydziału w dniu 23 października 2013 r.

Kierunek „turystyka i rekreacja” jest jednym z czterech kierunków Wydziału Turystyki i Wychowania Fizycznego. Przyjęta koncepcja kształcenia pozwala kształtować podstawowe wartości i cele sformułowane w Misji WSSP, a w szczególności rozwijać wiedzę i umiejętności służące innowacyjności i rozwojowi Uczelni oraz postawy otwartości i tolerancji. Najważniejsze działania prowadzące do realizacji misji Uczelni i celów strategicznych Wydziału dotyczące obszaru kształcenia obejmują: upracticznienie kształcenia poprzez rozszerzenie współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym i tworzenie programów studiów zwiększających szanse absolwentów na rynku pracy, umiędzynarodowienie kształcenia (tworzenie programów w języku obcym) i upowszechnianie programów mobilności studentów oraz realizację międzynarodowych projektów naukowo-badawczych, dbałość o jakość kształcenia, w tym doskonalenie efektywności systemu zapewniania jakości kształcenia. Oceniany kierunek „turystyka i rekreacja” w pełni wpisuje się w strategię rozwoju Uczelni i Wydziału, jakim jest kształcenie absolwentów wyposażonych w wiedzę, umiejętności i kompetencje niezbędne w życiu społeczno-gospodarczym i dostosowane do zachodzących zmian na rynku pracy. Opracowane programy kształcenia zapewniają wiązanie wiedzy przyrodniczej z wiedzą z obszaru nauk społecznych i ekonomicznych i pozwalają na zrozumienie zjawisk występujących w sferze czasu wolnego oraz na zdobycie wiedzy specjalistycznej i praktycznej.

Na kierunku „turystyka i rekreacja” realizowane są studia I i II stopnia w systemie stacjonarnym i niestacjonarnym. Studia I stopnia mają charakter praktyczny i poza zdobyciem wiedzy ogólnej z zakresu nauk przyrodniczych, społecznych i ekonomicznych, umożliwiają zdobycie wiedzy praktycznej pozwalającej na podejmowanie działalności w obszarze turystyki i rekreacji, w tym na prowadzenie własnej działalności gospodarczej i pracy w biurach podróży, hotelach, ośrodkach wypoczynkowych i rekreacyjnych, centrach rekreacji i odnowy biologicznej, gospodarstwach agroturystycznych, administracji rządowej i samorządowej. Zarówno na studiach pierwszego i drugiego stopnia zaplanowano trzy specjalności: hotelarstwo i gastronomię, turystykę zdrowotną oraz organizację i zarządzanie w turystyce i rekreacji. Integralną częścią programu studiów I stopnia są praktyki zawodowe, które odbywają się w kraju i za granicą i są zróżnicowane pod względem zakresu umożliwiając studentom zapoznanie się z pracą i funkcjonowaniem zarówno hotelu, jak i biura podróży oraz ośrodka rekreacyjnego lub sportowego. W toku zróżnicowanych praktyk, student doskonali warsztat kompetencji zawodowych oraz konkretyzuje wybory związane z dalszym funkcjonowaniem zawodowym. Student kontynuując studia na II stopniu ma

możliwość pogłębienia i poszerzenia wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, w szczególności nabywa i doskonali umiejętności menadżerskie oraz umiejętności kreatywnego rozwiązywania problemów w szeroko pojętym obszarze turystyki i rekreacji. Ofertę kształcenia można uznać za atrakcyjną, pozwalającą na skuteczne konkutowanie na rynku pracy zaś konstrukcja programu daje możliwość jej elastycznego kształtowania. Wyraźnie widoczna jest otwartość Władz Uczelni i Wydziału na wprowadzanie najnowszych metod i technik nauczania, m.in. przez wprowadzanie nowoczesnych technik komputerowych, nauczanie systemu GIS oraz trwające prace związane z wdrożeniem programów dotyczących obsługi hotelowej.

Jakość kształcenia jest monitorowana przez Wydziałowy System Zapewnienia Jakości Kształcenia. Duża różnorodność dyscyplinarna kadry akademickiej na kierunku „turystyka i rekreacja” gwarantuje szerokie podejście do poruszanej problematyki oraz wysoki stopień interdyscyplinarności kształcenia.

1.2). W pracach nad ustalaniem koncepcji kształcenia na kierunku „turystyka i rekreacja” brali udział zarówno interesariusze wewnętrzni (nauczyciele akademicy, studenci), jak i interesariusze zewnętrzni, z których część jest jednocześnie wykładowcami na tym kierunku. Główną grupę interesariuszy wewnętrznych stanowili członkowie Rady Programowej, w skład której wchodzi kierownicy katedr Wydziału, przedstawiciele Rady Wydziału oraz studenci (dwóch przedstawicieli). W skład Rady Programowej wchodzi także nauczyciele akademicy reprezentujący jednocześnie środowisko pracodawców. Rada Programowa Wydziału mająca za zadanie m.in. opracowanie szczegółowych programów przedmiotów według aktualnie realizowanych siatek dla studiów licencjackich i magisterskich oraz kształtowanie programów studiów stosownie do opracowanych efektów kształcenia została powołana Uchwałą Rady Wydziału Turystyki i Wychowania Fizycznego z dnia 25 kwietnia 2012 r. Studenci wpływają na koncepcję kształcenia bezpośrednio poprzez wypełnianie ankiet dydaktycznych, czy udział w konsultacyjnych zebraniach programowych, a także pośrednio poprzez swoich przedstawicieli w organach wewnętrznych (m.in. w Wydziałowym Zespole ds. Jakości Kształcenia). Świadczą o tym protokoły z obrad Rady Programowej Wydziału, jak i protokoły z posiedzeń WZds.JK oraz zebrań. Przedstawiciele pracodawców potwierdzili swoją aktywność w czasie spotkania z Zespołem Oceniającym, przedstawiając problemy dotyczące kształcenia na Wydziale oraz wskazując na wielopłaszczyznową współpracę z Wydziałem. W spotkaniu z Zespołem uczestniczyli przedstawiciele szerokiego kręgu specjalistów z zakresu turystyki i rekreacji, w tym reprezentujący Lubelskie Hotele PTTK, Grupę Hoteli WAM, Lubelską Regionalną Organizację Turystyczną, Zakład Leczniczy – Uzdrowisko „Nałęczów”, a także Biura Podróży oraz właściciel Zagrody dla Roztocza (absolwent ocenianego kierunku), u których studenci odbywają praktyki i staże, a absolwenci kierunku „turystyka i rekreacja” podejmują pracę. Warto również zauważyć, iż istotną rolę w kształtowaniu koncepcji kształcenia kierunku, w tym jego profilu, celów, efektów i perspektyw rozwoju odgrywają nieformalne spotkania z absolwentami ocenianego kierunku, a także spotkania z interesariuszami współpracującymi z WWSP (te drugie są rzetelnie dokumentowane – np. protokół z dnia 25 marca 2014 r). Aktywność Wydziału w tym zakresie znalazła potwierdzenie w rozmowach z Dziekanem, a także z absolwentem kierunku oraz poprzez szereg dokumentów z prac Zespołu ds. Jakości Kształcenia. Poza tym Szkoła w

trosze o jakość kształcenia i zwiększenie grona interesariuszy zewnętrznych wysłała drogą elektroniczną apel (wraz z załączonymi programami studiów i odpowiednio sformułowanymi pytaniami) do instytucji branżowych zrzeszonych w Regionalnej Organizacji Turystycznej z prośbą o opinie dotyczące realizowanych programów studiów, jednak do tej pory nie otrzymała w tej sprawie żadnych odpowiedzi.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego² w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku nawiązuje do misji i strategii Uczelni, jest także ściśle powiązana ze strategią Wydziału Turystyki i Wychowania Fizycznego. Program kształcenia gwarantuje studentom dostęp do wiedzy z zakresu nauk przyrodniczych i społecznych, umożliwia wiązanie tej wiedzy, zrozumienie zjawisk społecznych i psychologicznych występujących w sferze czasu wolnego, a w rezultacie umożliwia wykształcenie specjalisty w zakresie szeroko pojętej turystyki i rekreacji. Różnorodność dyscyplinarna kadry akademickiej zapewnia szerokie podejście do poruszanej problematyki oraz wysoki stopień interdyscyplinarności kształcenia.**
- 2) W procesie opracowywania koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku studiów udział brali zarówno interesariusze wewnętrzni, jak i zewnętrzni. Studenci wpływają na koncepcję kształcenia bezpośrednio poprzez wypełnianie ankiet dydaktycznych, czy udział w konsultacyjnych zebraniach programowych, a także pośrednio poprzez swoich przedstawicieli w organach wewnętrznych. Część kadry nauczającej reprezentuje jednocześnie środowisko pracodawców, której wpływ na koncepcję kształcenia i jej dostosowywanie do zmieniających się wymagań rynku pracy jest znaczący. Koncepcje zgłaszane przez pracodawców są rzetelnie dokumentowane i rozpatrywane na posiedzeniach organów i brane pod uwagę przy modyfikacji programów kształcenia.**

2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie

2.1.) Senat Uczelni Uchwałą nr 3/2012 z dnia 14 czerwca 2012 r. wprowadził wytyczne do projektowania efektów kształcenia, programów kształcenia i planów studiów oraz uruchamiania kierunków pierwszego i drugiego stopnia studiów. Opis efektów kształcenia oraz program kształcenia dla studiów I i II stopnia na kierunku „turystyka i rekreacja” (dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych) Senat Uczelni zatwierdził Uchwałami: Nr 8 i 9 z dnia 27 września 2012 r., po podjęciu przez Radę Wydziału Turystyki i Wychowania Fizycznego WSS-P w Lublinie w dniu 25 września 2012 r. Uchwały nr 4/09/2012 w sprawie zatwierdzenia opracowanych *Efektów Kształcenia na Wydziale Turystyki i Wychowania Fizycznego*. Opis efektów kształcenia, a także programy kształcenia dla kierunku „turystyka i rekreacja” stanowią Załączniki do wymienionych wyżej Uchwał Senatu.

Uchwała Senatu nr 8/2012 z dnia 27 września 2012 określa również profil kierunku jako profil praktyczny dla studiów I stopnia i jako profil ogólnoakademicki dla studiów II stopnia. Efekty określono w dwóch obszarach kształcenia tj. w obszarze kształcenia w zakresie nauk przyrodniczych oraz w obszarze kształcenia w zakresie nauk społecznych. Jako dziedziny wskazano: nauki o Ziemi z dyscypliną geografia i dziedzinę nauk ekonomicznych w

² według przyjętej skali ocen: wyróżniająco, w pełni, znacząco, częściowo, niedostatecznie;

dyscyplinie ekonomia. Analiza przedstawionych efektów kształcenia nasuwa pewne wątpliwości dotyczące przyporządkowania efektów kierunkowych do efektów obszarowych. Nazwa kierunku znajduje wprawdzie wsparcie w określonych kierunkowych efektach kształcenia, ale człon nazwy odniesiony do rekreacji nie znajduje wyraźnego odniesienia do odpowiedniej dziedziny lub dyscypliny naukowej. Uczelnia dla studiów I stopnia określiła w zakresie wiedzy 21 efektów, w zakresie umiejętności 19 efektów oraz w zakresie kompetencji społecznych 11 efektów. I tak: osiem efektów w zakresie wiedzy jest przyporządkowanych do obszaru nauk przyrodniczych profilu praktycznego, 9 do obszaru nauk społecznych profilu praktycznego a dwa efekty są przyporządkowane do obu obszarów. Natomiast trzy efekty nie mają odniesienia do żadnego obszaru. I tak: brak jest odniesienia dla dwóch efektów w zakresie wiedzy: K_W_13 *Zna podstawowe procesy funkcjonowania człowieka jako jednostki biopsychospołecznej* oraz K_W21 *Ma ogólną i uporządkowaną wiedzę zasad promocji zdrowia, żywności i żywienia człowieka* oraz jednego efektu w zakresie kompetencji K_K11 *Jest świadomy roli zdrowego stylu życia*. Wybór efektów obszarowych, do których przyporządkowano efekty kierunkowe, obejmuje sześć efektów z obszaru nauk przyrodniczych i sześć z obszaru nauk społecznych, na ogół prawidłowo. W zakresie umiejętności cztery efekty są przyporządkowane obszarowi nauk przyrodniczych, 11 efektów obszarowi nauk społecznych i cztery efekty obu obszarom. Przyporządkowania te są zasadne. W zakresie kompetencji społecznych efekty, oprócz wymienionego wyżej jednego, zostały przyporządkowane właściwie (niektóre efekty do obu obszarów). Należy podkreślić, iż efekty które zostały przyporządkowane jednocześnie do obu obszarów bardzo wyraziście podkreślają celowość wyodrębnienia kierunku z tych obszarów. tj. przyrodniczego i społecznego.

Opis efektów dla studiów II stopnia obejmuje 17 efektów w zakresie wiedzy, 13 w zakresie umiejętności i siedem w zakresie kompetencji. Efekty te przyporządkowano odpowiednio do efektów obszarowych profilu ogólnoakademickiego w zakresie nauk przyrodniczych i społecznych. Bez odniesienia pozostają trzy efekty : K_W01 *Zna specjalistyczne pojęcia z zakresu turystyki i rekreacji oraz nauk przyrodniczych i społecznych i rolniczych przydatnych na gruncie turystyki i rekreacji*, K_W11 *Zna zasady marketingu i sprzedaży produktu turystycznego* i K_W 17 *Ma poszerzoną wiedzę o żywności i żywieniu człowieka*, Taki opis kierunkowych efektów kształcenia, w którym brak jest odniesień kilku efektów kierunkowych do odpowiednich efektów obszarowych nie uzasadnia wyczerpująco wyboru wskazanych dwóch obszarów kształcenia, jak również dziedzin i dyscyplin naukowych do wyodrębnienia i opisu w języku efektów kształcenia kierunku „turystyka i rekreacja”.

Cztery spośród sześciu wymienionych wyżej a nieprzyporządkowanych efektów kierunkowych dobrze wpisują się w efekty obszaru nauk medycznych, nauk o zdrowiu i nauk o kulturze fizycznej tj, M1_W06 *Zna zasady promocji zdrowia i zdrowego trybu życia*, jak i M1_W02 *posiada ogólną znajomość i funkcji organizmu człowieka*. Ponadto warto zauważyć iż wprowadzenie obszaru nauk medycznych, nauk o zdrowiu i nauk o kulturze fizycznej jako podstawy określania efektów kształcenia znajduje wsparcie w proponowanym przez Uczelnię minimum kadrowym, w którym jest reprezentant tego obszaru. Zespół oceniający nie stoi na stanowisku, iż niezbędne jest wprowadzenie dodatkowego obszaru nauk medycznych, nauk o zdrowiu i nauk o kulturze fizycznej ale pozostając przy dwóch

obszarach kształcenia nie można pozostawić efektów nieprzyporządkowanych do żadnego obszaru kształcenia. I tak np. efekt K_W11 *Zna zasady marketingu i sprzedaży produktu turystycznego* i K_W 17 *Ma poszerzoną wiedzę o żywności i żywieniu człowieka*, można w opinii Zespołu oceniającego, odpowiednio przyporządkować np. do obszaru nauk społecznych i efektów takich jak: S2A_W07 i S2A_W03 i W05. Należy też pamiętać, że w przypadku pozostania przy dwóch obszarach kształcenia, z których wyodrębnia się kierunek studiów „*turystyka i rekreacja*” efekty szczegółowe a więc przedmiotowe powinny się do tych obszarów w znaczącej części odnosić. Przedstawiony opis efektów kierunku „*turystyka i rekreacja*”, zgodnie z zasadami Krajowych Ram Kwalifikacji uwzględnia trzy kategorie tj. efekty w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Efekty II stopnia są sformułowane tak, że uwzględniają zaawansowaną i pogłębioną wiedzę oraz charakteryzują się dojrzałszymi umiejętnościami i kompetencjami społecznymi w relacji do efektów określonych dla studiów I stopnia, co należy uznać za właściwy opis.

Efekty przedmiotowe w każdym sylabusie zostały przyporządkowane do efektów kierunkowych pokazując związki między efektami szczegółowymi a efektami kierunkowymi. Analiza tych efektów pozwala zauważyć, iż jest kilka efektów przedmiotowych, które są przyporządkowane efektom „luźnym”: t.j. K_W13 i K_W21 oraz K_K11 na studiach I stopnia oraz K_W01, K_W15 oraz K_W17 na studiach II stopnia (efekty przedmiotów: Fizjologia człowieka, psychologia i socjologia turystyki). Nie jest zrozumiałe, dlaczego efekty przedmiotowe dla języków obcych są przyporządkowane efektowi kierunkowemu „*Ma ogólną i uporządkowaną wiedzę zasad promocji zdrowia żywności i żywienia człowieka*”. Szczególnie wykorzystywanie efektów „luźnych” widać w ocenie efektów przedmiotowych na poziomie specjalności *Turystyka zdrowotna*, które w swoim opisie nawiązują do dyscypliny nauki o kulturze fizycznej lub nauki o zdrowiu. Np. w programie kształcenia studiów I stopnia efekty przedmiotowe dla przedmiotu „*Zabiegi zdrowotne i kosmetologiczne w Spa*” określają efekt następująco: potrafi udzielić I-szej pomocy przedmedycznej. Efekty przedmiotowe przedmiotu „*Pierwsza pomoc medyczna*” są wszystkie przyporządkowane kierunkowemu efektowi K_W21, który nie jest z kolei przyporządkowany do efektów obszarowych, a zatem trudno określić do jakiej dziedziny ma się odnosić efekt przedmiotowy. Również efekty przedmiotowe dla przedmiotu „*Obsługa klienta niepełnosprawnego w zakładach przyrodoleczniczych*” częściowo są przypisane do efektu K_W 13, który nie jest przyporządkowany do żadnego efektu obszarowego (efekt: potrafi dokonać czynności obsługowych klientów o różnym stopniu niepełnosprawności). Warto zatem rozważyć, czy nie należy bardziej wskazywać związek efektów przedmiotowych specjalności *Turystyka zdrowotna* z efektami obszaru nauk społecznych akcentując organizację usług turystyki zdrowotnej i identyfikowanie potrzeb turystów w tym zakresie. Wprawdzie specjalność ta nie została w roku akademickim 2013/2014 uruchomiona ale oferta tej specjalności powinna wyeliminować wskazane uchybienia. Zatem dla zachowania spójności opisu kierunku należy w kolejnym cyklu kształcenia zmodyfikować efekty na poziomie przedmiotu, aby zachować pełną spójność ze wskazanymi obszarami kształcenia. W programie studiów II stopnia „luźne” efekty kierunkowe są realizowane przez znaczącą liczbę efektów przedmiotowych co pokazują i macierz efektów kształcenia i sylabusy.

Oznacza to zatem, że efekty przedmiotowe powiązane w opisie z efektami kierunkowymi K_W01, K_W13 i KW_17 (np. dla efektu K_W01 jest to aż około 20 efektów przedmiotowych) nie wiążą się (w pewnej części) z żadnym obszarem wiedzy wskazanym w rozporządzeniu MNiSZW z dnia 2 listopada 2011r. Opis ten wymaga zatem uporządkowania. Opis przedmiotowych i kierunkowych efektów kształcenia poza wskazanymi przypadkami wykazuje spójność, gdyż efekty przedmiotowe uszczegóławiają i rozwijają efekty kierunkowe, a także uwzględniają specyfikę profilu praktycznego w przypadku studiów I stopnia i ogólnoakademickiego w przypadku studiów II stopnia. I tak np. opis efektów różnicuje również profil praktyczny i ogólnoakademicki kładąc akcent na różne umiejętności (umiejętność wdrażania proponowanych rozwiązań w zakresie turystyki i rekreacji) na profilu praktycznym, a w przypadku profilu ogólnoakademickiego kładąc akcent na analizę i interpretację odpowiednich zjawisk (analizuje i interpretuje zjawiska w zakresie turystyki i rekreacji, formułuje hipotezy, sądy i wnioski na ich temat). Efekty przedmiotowe pozwalają na realizację sylwetki absolwenta dla wygasającego cyklu kształcenia. Efekty przedmiotowe studiów II stopnia uwzględniają wymogi obszaru nauk przyrodniczych i społecznych co pokazane jest w odpowiednich przyporządkowaniach między efektami kierunkowymi i przedmiotowymi.

Zespół oceniający uważa iż należy doskonalić efekty określone dla praktyk zawodowych. Ujęcie dla semestru II-go efektów dla praktyk w zakresie umiejętności jest zbyt skromne i nie uwzględnia istoty praktyk zawodowych i ich roli w procesie kształcenia. Wprowadzenie tylko efektu określonego jako: "Ocena i weryfikuje swoje przygotowanie zawodowe" jest zbyt ogólne i nie wskazuje jakie umiejętności ma student osiągać podczas praktyki zawodowej.

Ponadto w każdym sylabusie określono stopień osiągania efektu kierunkowego poprzez efekt przedmiotowy zaznaczając siłę tego wpływu w skali od jeden do trzech. Zatem realizacja efektów przedmiotowych zapewnia realizację efektów kierunkowych. Również efekty określone dla praktyki zawodowej na poziomie studiów I stopnia harmonizują z efektami kierunkowymi, co wzmacnia ich realizację. Studenci uczestniczący w spotkaniu z Zespołem oceniającym PKA byli zorientowani w efektach kształcenia i pozytywnie ocenili możliwość ich osiągnięcia. Zaznaczyli ponadto, że wszystkie praktyki realizowane są na równym, wysokim poziomie.

Kierunkowe efekty kształcenia określone przez Uczelnię ujęte zostały w formie zestawień tabelarycznych podających wszystkie efekty w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Informacja o zakładanej realizacji efektów kształcenia w ramach programu studiów została podana w matrycy odniesienia efektów kierunkowych do efektów szczegółowych dla poszczególnych przedmiotów.

Kierunkowe efekty kształcenia są dostępne w Dziekanacie Uczelni. Treści efektów przedmiotowych są dostępne w sylabusach przedmiotów. Studenci mają tego świadomość, co potwierdzili podczas spotkania z Zespołem oceniającym PKA. Zespół uważa, iż warto zastanowić się nad poszerzeniem dostępności do sylabusów (np. poprzez ich publikację na stronie www.).

Sylwetka absolwenta dla wygasającego cyklu kształcenia na studiach I stopnia (III rok studiów) jest zgodna ze standardami kształcenia i uwzględnia założenia ujęte w standardach kształcenia.

W procesie formułowania efektów kształcenia na kierunku „turystyka i rekreacja” uczestniczyli przedstawiciele pracodawców, w tym absolwenci zatrudniający obecnie osoby kończące ten kierunek. Studenci WSSP w Lublinie celem osobistego i zawodowego rozwoju mogą skorzystać z oferowanych przez Uczelnię kursów: Pilota Wycieczek, Języka Migowego, Jak bronić się przed napastnikiem.

2.2.) Kierunkowe i szczegółowe efekty kształcenia dla prowadzonego kierunku studiów „turystyka i rekreacja” zostały sformułowane w sposób zrozumiały. Określenie efektów kształcenia zostało oparte na terminologii zastosowanej przy formułowaniu efektów kształcenia dla obszaru nauk przyrodniczych i społecznych z uwzględnieniem profilu praktycznego dla studiów I stopnia i ogólnoakademickiego dla studiów II stopnia. Analizując efekty kształcenia na poziomie poszczególnych przedmiotów można stwierdzić że są one możliwe do osiągnięcia z uwagi na zrozumiały opis poddający się ocenie. Podstawowe znaczenie dla opracowania systemu weryfikacji efektów kształcenia mają karty przedmiotów. Wskazano w nich powiązania między efektami szczegółowymi a kierunkowymi co wyjaśnia studentom celowość wprowadzenia efektu przedmiotowego do realizacji efektu kierunkowego. Na podstawie analizy efektów kierunkowych oraz przedmiotowych można stwierdzić, że efekty kształcenia zostały określone dla kierunku w sposób zrozumiały dla odbiorców informacji i pozwalają na stworzenie przejrzystego systemu ich weryfikacji.

2.3) System oceny efektów kształcenia obejmuje trzy kategorie efektów: tj. wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych określonych dla poszczególnych przedmiotów. Ocena efektów na każdym z realizowanych przedmiotów tworzy syntezę oceny efektów kierunkowych. System weryfikacji efektów kształcenia określony jest w Regulaminie studiów I i II stopnia. Podstawowym okresem zaliczeniowym jest semestr. Warunkiem zaliczenia semestru jest uzyskanie zaliczenia wszystkich przedmiotów objętych planem studiów oraz zdanie wszystkich egzaminów, a w szczególności uzyskanie minimalnej liczby punktów ECTS przewidzianych planem studiów oraz zaliczeniem praktyki zawodowej. W Uczelni stosowana jest tradycyjna skala ocen. Zaliczenie studiów wymaga uzyskania zaliczenia wszystkich przedmiotów ujętych w planie studiów, zdania wszystkich egzaminów, zaliczenia praktyki zawodowej, złożenia pracy dyplomowej i uzyskania jej pozytywnej oceny oraz zdania egzaminu dyplomowego. W planie studiów podana jest forma zaliczenia przedmiotu uwzględniająca: egzamin, zaliczenie na ocenę i zaliczenie. Zespół oceniający uważa iż wszystkie moduły powinny mieć ocenę wartościującą na ocenę.

Weryfikacja wiedzy oraz umiejętności odbywa się na wizytowanym kierunku poprzez testy, kolokwia, udział i aktywność w trakcie zajęć, egzaminy w formie pisemnej i ustnej, a także sprawozdanie z przebiegu praktyk oraz egzamin dyplomowy. Zaliczenia przedmiotu dokonuje prowadzący zajęcia. Określa on także zasady zaliczenia przedmiotu. Natomiast w kartach przedmiotu nie ma formy zaliczenia przedmiotu a podane są sposoby weryfikacji każdego efektu kształcenia. Forma zaliczenia przedmiotu podana jest w planie studiów. Na tej podstawie można stwierdzić, że wymagania w zakresie efektów kształcenia są odpowiednio

wystandaryzowane, system oceniania studentów jest przejrzysty i zapewnia obiektywizm ocen. Na pierwszych zajęciach z danego przedmiotu prowadzący prezentują studentom kryteria zaliczeń oraz bibliografię przydatną w przygotowaniach do kolejnych zajęć, natomiast nie wszyscy prowadzący przekazują informacje dotyczące wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych jakie studenci zdobędą w trakcie kształcenia, co również byłoby wskazane.

Zgodnie z § 16 Regulaminu studiów okresem zaliczeniowym jest semestr. Warunkiem zaliczenia semestru jest spełnienie wszystkich wymagań (zaliczenie zajęć, egzaminów, praktyk) określonych w planie studiów. Regulamin studiów (§ 22 ust. 1 i 2) stanowi, iż egzaminy i zaliczenia z przedmiotów objętych programem studiów kończą się wystawieniem oceny, chyba, że program studiów przewiduje inaczej, a w Uczelni obowiązuje 6-stopniowa skala ocen: od oceny „niedostateczny” (2,0) do oceny „bardzo dobry” (5,0). Wyniki zaliczania przedmiotu i oceny zaliczenia form zajęć są zapisywane w protokołach zaliczeń przedmiotów, kartach okresowych osiągnięć i w indeksach studentów. Zasady dotyczące praktyk studenckich, które są integralną częścią procesu kształcenia określa §17 Regulaminu Studiów, a także obowiązujący w Uczelni *Regulamin praktyk studenckich* zatwierdzony przez Senat Uczelni Uchwałą nr 2/2008 z dnia 19 czerwca 2008 r.

System weryfikacji efektów kształcenia stosowany na ocenianym kierunku studiów jest kompleksowy, gdyż obejmuje wszystkie kategorie efektów kształcenia oraz wszystkie jego etapy. W sylabusach określono dla każdego efektu przedmiotowego sposób jego weryfikacji np. test, dyskusja, egzamin, ocena wyników pracy zespołu, kolokwium, grupowa analiza i ocena, redagowanie przykładowych dokumentów i pism biurowych np. dla efektu „Sporządza korespondencję biurową, potrafi w przejrzystej i estetycznej formie przygotować dokument biurowy,..”. Pewne zastrzeżenia budzi mała liczba projektów, które wzbogaciłyby paletę sposobów weryfikacji zakładanych efektów kształcenia. Dla przedmiotu Praktyka zawodowa został opracowany sylabus dla każdego semestru praktyki określający szczegółowe efekty kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji zawodowych. Określono wspólny sposób sprawdzenia efektów kształcenia i to dość ogólnie jako zaliczenie. Zespół oceniający uważa iż należy określić sposoby weryfikacji każdego efektu określonego dla praktyki zawodowej. W opinii studentów istnieją pełne możliwości osiągania efektów kształcenia w czasie odbywania praktyk zawodowych. Ponadto dla prowadzonych przedmiotów warto uściślić opis egzaminu np. czy jest to egzamin ustny czy pisemny. Analiza sposobów weryfikacji efektów pozwala zauważyć, iż nie zawsze są stosowane właściwe formy weryfikacji np. w zakresie umiejętności dla przedmiotu Public relations w turystyce efekt *Posiada umiejętność zaplanowania i przeprowadzenia kampanii PR w mediach i innych organizacjach komunikacji publicznej* weryfikowany jest testem, który nie jest właściwą formą weryfikacji tak określonego efektu. W tym przypadku bardziej *wskazany byłby projekt jako forma weryfikacji tak jak to wskazano dla przedmiotu Tworzenie produktu turystycznego.*

Analiza struktury ocen egzaminacyjnych wskazuje że udział ocen niedostatecznych na studiach I stopnia jest znikomy i sięga około 1 % ogółu ocen a przeważają oceny dobre, plus dobre i bardzo dobre, których udział łączny sięga około 55 % zarówno na studiach

stacjonarnych jak i niestacjonarnych. Na studiach II stopnia udział ocen niedostatecznych jest wyższy na studiach stacjonarnych (ponad 4%) niż na niestacjonarnych (1%). Wysoki jest udział ocen powyżej oceny dobrej. Zespół oceniający uważa iż warto podjąć głębszą analizę struktury ocen i zidentyfikować jej przyczyny.

Proces dyplomowania weryfikuje końcowe efekty kształcenia na studiach I i II stopnia. Uczelnia ma opracowany dokument „Zasady dyplomowania na Wydziale Turystyki i Wychowania Fizycznego WSSP”, który został zatwierdzony Uchwałą nr 4 Rady Wydziału z dnia 23 października 2013 r. W dokumencie tym określono zasady wyboru specjalności kształcenia, opiekuna naukowego i tematów prac dyplomowych. Określono standardy prac dyplomowych, ich charakter (przeglądowy, badawczy lub projektowy), strukturę pracy dyplomowej, wymogi formalne i redakcyjne. Na studiach I stopnia pracę licencjacką stanowi prezentacja multimedialna dotycząca określonego problemu uzupełniona opisem, którą student prezentuje na egzaminie dyplomowym zaś na studiach II stopnia -praca magisterska. Opiekunem prac dyplomowych i magisterskich mogą być samodzielni nauczyciele akademicki oraz doktorzy upoważnieni przez Radę Wydziału. Na profilu praktycznym zasady dyplomowania dopuszczają możliwość prowadzenia pracy dyplomowej przez doktora z doświadczeniem zawodowym, a także magistra za zgodą Rektora. Zespół oceniający uważa iż w procesie dyplomowania na profilu praktycznym można przewidzieć funkcję opiekuna pomocniczego pracy dyplomowej np. magistra z dużym doświadczeniem zawodowym ale funkcję promotora powinien obejmować nauczyciel co najmniej ze stopniem naukowym doktora. Recenzentem pracy magisterskiej może być nauczyciel akademicki ze stopniem naukowym doktora habilitowanego lub tytułem naukowym profesora zaś pracy dyplomowej może być też praktyk z doświadczeniem zawodowym z zakresu tematyki pracy dyplomowej. Listę opiekunów naukowych dla poszczególnych grup specjalnościowych na każdym z kierunków studiów przedstawia Dziekan po zasięgnięciu opinii Rady Wydziału, najpóźniej na miesiąc przed rozpoczęciem semestru, w którym rozpoczyna się przygotowanie pracy dyplomowej. Tematy prac dyplomowych, które powinny być zgodne z jego kierunkiem studiów i realizowaną specjalnością oraz dorobkiem badawczym opiekuna naukowego ustalają opiekunowie naukowcy w porozumieniu ze studentami. Tematy prac dyplomowych ocenia Zespół ds. Jakości Kształcenia, następnie opiniuje i zatwierdza je Rada Wydziału, najpóźniej do końca pierwszego semestru, w którym rozpoczęły się zajęcia mające na celu przygotowanie pracy dyplomowej. Każda zmiana tematu pracy wymaga zgody opiekuna naukowego i Dziekana Wydziału. W uzasadnionych przypadkach możliwa jest zmiana opiekuna naukowego – o zmianę wnioskuje student, bądź opiekun naukowy, a zatwierdza ją Dziekan. Zespół oceniający dokonał przeglądu wybranych prac dyplomowych. Analiza tych prac pokazała że ilustrują nakład pracy studenta i odnoszą się do określonego w celu pracy problemu. Przegląd prac magisterskich nie wskazał na istotne uchybienia. Egzamin dyplomowy student składa przed komisją złożoną z Dziekana, opiekuna pracy i recenzenta. Protokoły egzaminu dyplomowego potwierdziły takie składy Komisji jakie określają ustalone w Uczelni zasady. Warunkiem dopuszczenia do egzaminu dyplomowego jest uzyskanie zaliczeń wszystkich przedmiotów i praktyki zawodowej, uzyskanie pozytywnej oceny z pracy dyplomowej/magisterskiej i złożenie pracy. W przypadku negatywnej oceny pracy Dziekan decyduje o dopuszczeniu do egzaminu po uzyskaniu dodatkowej recenzji. W przypadku drugiej negatywnej oceny Dziekan na wniosek studenta, wydaje decyzję zezwalającą na powtarzanie ostatniego semestru lub roku studiów w

celu poprawy pracy albo przygotowaniu nowej. Na egzaminie dyplomowym student odpowiada na pytania zadawane przez opiekuna i recenzenta. Pytania obejmują zakres kierunku, specjalności i pracy dyplomowej. Każde pytanie oceniane jest oddzielnie. Ogólna ocena na dyplomie obejmuje średnią ocenę z okresu studiów, wynik egzaminu i pracy dyplomowej. Egzamin dyplomowy jest zdany gdy student otrzyma ocenę co najmniej dostateczną.

Ostateczne wyniki dyplomowania wskazują iż udział ocen dostatecznych sięga około 3 % na studiach stacjonarnych I stopnia, 8 % na niestacjonarnych i około 1,5 % na studiach II stopnia. Przeważają oceny dobre i bardzo dobre, co można uznać za naturalną tendencję rozwoju studenta.

Poddane oglądowi wybrane karty okresowych osiągnięć studenta, indeksy oraz protokoły zaliczenia przedmiotu pozwalają na stwierdzenie, iż dokumenty te są sporządzane zgodnie z wymogami rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 września 2011 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz. U. Nr 201, poz. 1188).

Teczki akt osobowych studentów przechowuje się w Dziekanacie do obrony pracy dyplomowej, następnie przekazywane są do Archiwum Uczelni.

Analiza odsiewu studentów pokazuje że największy odsiew na studiach stacjonarnych I stopnia występuje od trzech lat na I roku studiów. Wynika to między innymi z trudności w sprostaniu wymogów, nietrafności wyboru studiów. Odsiew ten sięgał od 1,9 % do 25,8 % a więc jest zróżnicowany. Na studiach II stopnia odsiew jest minimalny. Na studiach niestacjonarnych odsiew jest znacznie wyższy i sięga na studiach I stopnia od 16,4 % w roku 2010/2011 do 29,3 % w roku 2013/2014 na I roku studiów. Ale również podobne rozmiary odsiewu widoczne są na II roku studiów. Na studiach II stopnia odsiew jest zdecydowanie niższy i sięga w ostatnim roku 1,5 % ogółu studiujących na I roku i 7,8 % na II roku. Przyczyny mają raczej charakter losowy. Jest to naturalna tendencja notująca najwyższy odsiew na I roku studiów, który jest rokiem adaptacyjnym do wymogów studiów wyższych.

System ocen poszczególnych efektów kształcenia dostępny jest w sylabusach oraz Regulaminie Studiów. Ponadto w planach studiów wskazana jest forma zaliczenia. Informacje te są dostępne w gablotach Uczelni, a także podawane są na pierwszych zajęciach ze studentami. Studenci podczas spotkania z Zespołem wizytującym ocenili system oceny efektów kształcenia jako zrozumiały.

W sylabusach wskazano dla każdego przedmiotu metody dydaktyczne jak np. analiza studium przypadku, dyskusje, projekt, grupowa analiza problemu. Często metodę dydaktyczną utożsamia się z formą zajęć podając wykład jako metodę, co nie jest właściwym ujęciem. Kształcenie na odległość nie jest prowadzone.

2.4) Podczas wizytacji Uczelnia przedstawiła wyniki badań losów absolwentów w postaci raportu za rok akademicki 2012/2013 oraz wyników badań ankietowych. Badaniem losów absolwentów zajmuje się Biuro Karier i współpracy zagranicznej. Ankieta adresowana jest do osób pracujących i niepracujących z zachowaniem zróżnicowanego formularza. W raporcie stwierdzono, że zatrudnialność absolwentów kierunku „turystyka i rekreacja” jest wysoka i że kluczowym atutem w pozyskiwaniu pracy jest znajomość języków obcych. Brak

jest informacji czy wyniki badań losów zawodowych absolwentów zostały wykorzystane w doskonaleniu programu kształcenia. Zespół oceniający uważa, iż zestaw pytań ujęty w ankiecie nie w pełni pozwala na ocenę wpływu programu kształcenia na drogę zawodową absolwenta, a w konsekwencji na doskonalenie oferty edukacyjnej. Poza tym monitorowanie kariery absolwentów na rynku pracy w celu doskonalenia jakości kształcenia o wiele skuteczniej może być realizowane poprzez tworzenie akademickiej wspólnoty nauczycieli i uczniów czy poprzez utworzenie Klubu Absolwenta. Wielu absolwentów z którymi jednostka utrzymuje kontakt jest obecnie na kierowniczych stanowiskach, co buduje markę kierunku i zaufanie do jakości wykształcenia jego absolwentów.

W poprzedniej wizytacji PKA zgłosiła zastrzeżenia do procesu dyplomowania, a w szczególności do zbyt licznych grup seminaryjnych oraz prowadzenie seminarium dyplomowego przez dwie osoby z wykształceniem tylko magisterskim. W świetle analizy liczebności grup seminaryjnych oraz obsady seminarium dyplomowego można uznać, iż Uczelnia dostosowała się do zaleceń PKA.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych
ekspert1 dydaktyka, ekspert 2 kadra, przewodniczący

Zespół dokonał przeglądu prac magisterskich i opracowań określanych jako prace końcowe studiów I stopnia. W teczkach zawarto prezentacje, które mają formę krótkich opisów poszczególnych problemów stanowiących istotę pracy. Tytuły prac studiów I stopnia (82 prace) wskazują na zgodność ich tematyki z kierunkiem „turystyka i rekreacja”. Natomiast niektóre prace mają charakter zbyt ogólny a nie problemowy np. Mineralne wody – uzdrowisko Truskawiec, Hotele sieci Hilton, Kuchnia włoska. Przegląd 71 tematów prac magisterskich wskazuje, że ich tematyka jest zgodna z zakresem kierunku „turystyka i rekreacja”. Oceniane prace magisterskie są na ogół na dość dobrym poziomie merytorycznym. Usterki i niedociągnięcia w pracach znajdują swoje odzwierciedlenie w uwagach promotorów i recenzentów oraz wystawianych ocenach, co świadczy o szczegółowych i wnikliwych analizach przedkładanych do oceny tekstów oraz obiektywnym ich opiniowaniu, ale zdarzają się też recenzje opisowe, nie wartościujące. Struktura ocen wskazuje, że oceny dostateczne występują choć w bardzo niewielu pracach.

Zespół oceniający podczas wizytacji zapoznał się z pracami etapowymi – były to testy zaliczeniowe (kolokwia), prace z ćwiczeń, egzaminy. Na podstawie analizy przykładowych prac przedstawionych do oceny Zespołowi oceniającemu można stwierdzić, że tematy oraz stopień ich trudności w pełni odpowiadają wymaganiom stawianym studiom wyższym. Pytania z egzaminów oraz testów zaliczeniowych wskazują, iż opowiadają one treściom kształcenia i pozwalają na weryfikację założonych efektów kształcenia.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego : znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

2.1) Uczelnia sformułowała kierunkowe efekty kształcenia dla kierunku turystyka i rekreacja wyodrębniając kierunek z dwóch obszarów kształcenia: w zakresie nauk społecznych i nauk przyrodniczych. Na 51 efektów dla studiów I stopnia trzy nie zostały przyporządkowane do żadnego obszaru kształcenia, a na studiach II stopnia spośród 37 efektów również trzy nie zostały przyporządkowane do żadnego obszaru kształcenia. Pozostałe efekty kształcenia zostały właściwie przyporządkowane do obszarowych efektów kształcenia z uwzględnieniem profilu praktycznego dla studiów I stopnia i ogólnoakademickiego dla studiów II stopnia. Zespół oceniający uważa, iż dla spójności opisu kierunku każdy efekt kierunkowy powinien zostać odniesiony do właściwych efektów obszarowych. Efekty kierunkowe i przedmiotowe uwzględniają zakres wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Na ogół opis efektów jest spójny, gdyż efekty przedmiotowe rozwijają i uszczegóławiają efekty kierunkowe. Cele i efekty kształcenia spełniają w niezbędnym stopniu wymagania formułowane dla obszaru nauk społecznych i przyrodniczych, pozostawiając sześć efektów bez odpowiedniego przyporządkowania. Określone w macierzy efekty kształcenia oraz w kartach przedmiotów cele i efekty kształcenia i powiązania między nimi wskazują, że w odniesieniu do ocenianego kierunku możliwe jest osiągnięcie założonych kierunkowych efektów kształcenia poprzez realizację celów i efektów przedmiotowych. Uczelnia zapewnia w elementarnym zakresie dostęp do informacji na temat efektów kształcenia przyjętych dla prowadzonych kierunków studiów. Sylwetka absolwenta dla wygasającego cyklu kształcenia jest zgodna ze standardami kształcenia.

2.2) Efekty kształcenia zostały określone dla kierunku „turystyka i rekreacja” w sposób zrozumiały dla odbiorców informacji i pozwalają na stworzenie przejrzystego systemu ich weryfikacji. Efekty kształcenia udostępniane są poprzez sylabusy.

2.3) System weryfikacji efektów kształcenia stosowany na ocenianym kierunku studiów jest kompleksowy, gdyż obejmuje wszystkie kategorie efektów kształcenia oraz wszystkie jego etapy. Stworzono możliwości zmierzenia i oceny efektów kształcenia na poszczególnych jego etapach. Pewne zastrzeżenia budzi mała liczba projektów, które wzbogaciłyby paletę sposobów weryfikacji zakładanych efektów kształcenia. Wymagania w zakresie weryfikacji wiedzy są odpowiednio wystandaryzowane, system oceniania studentów jest przejrzysty. Należy proces ten doskonalić poprzez wypracowanie skutecznych sposobów weryfikacji efektów kształcenia i stawiania odpowiednich wymagań. Tematy prac dyplomowych i magisterskich mieszczą się w zakresie kierunku turystyka i rekreacja, przy czym tematy niektórych prac dyplomowych są formułowane zbyt ogólnie.

2.4) W Uczelni stworzony został system monitorowania losów absolwentów i prowadzone są badania pozwalające na pozyskiwanie informacji w tym zakresie. Biuro Karier przeprowadziło pierwszy etap badania losów zawodowych absolwentów kierunku

„turystyka i rekreacja” i jest jeszcze za wcześnie by ocenić efektywność tych działań. Badania te należy kontynuować i doskonalić w szczególności w zakresie struktury pytań zawartych w ankiecie.

Kryterium 3. Program studiów umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

3.1) W roku akademickim 2013/2014 w ramach programu kształcenia na kierunku turystyka i rekreacja na studiach I stopnia realizowane są dwie specjalności: hotelarstwo i gastronomia (studia stacjonarne i niestacjonarne) oraz organizacja i zarządzanie w turystyce i rekreacji (studia stacjonarne). Na studiach II stopnia prowadzone są trzy specjalności: hotelarstwo i gastronomia (studia niestacjonarne), organizacja i zarządzanie w turystyce i rekreacji (studia stacjonarne i niestacjonarne oraz turystyka zdrowotna studia niestacjonarne). Program studiów I stopnia obejmuje ogółem na studiach stacjonarnych 1900 godzin oraz 12 tygodniową praktykę zawodową. Udział zajęć aktywnych wynosi 692 do 697 godzin w zależności od specjalności co wraz z godzinami przeznaczonymi dla praktyki zawodowej można uznać za właściwe. Nieco niski wymiar w tej grupie (24 % ogółu zajęć) stanowią zajęcia laboratoryjne (452-457 godzin w zależności od specjalności). Studia niestacjonarne oferują 1240 godzin w tym 449 godzin aktywnych (ćwiczenia, laboratoria projekt). Program zawiera moduły: ogólny 277 godzin (na studiach niestacjonarnych 142 godziny), kierunkowy 1078 (733, w tym 325 godzin to moduł podstawowy, studia niestacjonarne) oraz moduł specjalnościowy 500 godzin (335 studia niestacjonarne). Taka struktura programu jest właściwa natomiast skład przedmiotów w poszczególnych modułach jest dyskusyjny. I tak np. przedmiot *Główne problemy współczesnego świata* ma raczej charakter ogólny a nie kierunkowy. Natomiast z uwagi na przyjęty obszar kształcenia oraz wskazaną dyscyplinę ekonomia w której zostały określone efekty kształcenia - przedmiot *Ekonomia i zarządzanie* ma charakter kierunkowy, *Prawo i ochrona własności intelektualnej* oraz *Technologie informacyjne* mają raczej charakter przedmiotów ogólnych. Przedmioty specjalnościowe dobrze profilują program oferowanych specjalności. Analiza matrycy odniesień pozwala stwierdzić, że każdy efekt wspierany jest właściwymi przedmiotami, które pozwolą na jego realizację. Stopień nasycenia przedmiotami poszczególnych efektów jest różnorodny ale na ogół zasadny choć można dostrzec pewne słabości. Niektóre bowiem efekty z zakresu umiejętności wspierane są tylko wykładami jak np. efekt K_ U01 *Umiejętnie korzysta z różnorodnych źródeł informacji o turystyce i rekreacji, w tym ze źródeł elektronicznych oceniając ich wiarygodność i przydatność* jest realizowany tylko w formie wykładu przedmiotu *Organizacja hotelarstwa*. Osiągnięcie tego efektu realizowanego tylko w takiej formie zajęć wydaje się być problematyczne. Przedmiot *Towaroznawstwo i przechowywanie żywności*, ze względu na sformułowany efekt w zakresie umiejętności tj. *„Analizuje przyczyny, przebieg i skutki procesów i zjawisk zachodzących w surowcach i produktach spożywczych”*, powinien mieć zajęcia laboratoryjne, a w programie przedmiot ten ma wyłącznie wykłady.

Program III roku studiów cyklu wygasającego jest w pełni zgodny ze standardami kształcenia i absolwent osiąga założoną sylwetkę.

Program na studiach stacjonarnych II stopnia obejmuje ogółem 910 godzin. Wykłady stanowią 580h, a zajęcia aktywne od 330 do 340 godzin czyli około 36 % ogółu zajęć. Moduł ogólny obejmuje 150 godzin, kierunkowy 300 godzin, w tym treści podstawowe obejmują 195 godzin i treści kierunkowe 105 godzin. Moduł specjalistyczny obejmuje po 330 godzin dla każdej specjalności i moduł praca dyplomowa to 130 godzin. Studia niestacjonarne II stopnia obejmują ogółem 660 godzin kształcenia, a udział poszczególnych modułów jest spójny z programem studiów stacjonarnych. Przedmioty specjalnościowe dobrze określają profil oferowanych specjalności. Analiza treści kształcenia przedstawionych w sylabusach oraz form zajęć, a także matrycy odniesień pozwala uznać, że na ogół możliwa jest realizacja zakładanych efektów kształcenia.

Studia I stopnia trwają 6 semestrów. Treści kształcenia są właściwe dla dyscyplin naukowych z których wywodzą się przedmioty. Program uwzględnia takie formy zajęć jak: wykłady, ćwiczenia, laboratoria oraz zajęcia terenowe w wymiarze 70 godzin w semestrze 2 (40 godzin) i 6-tym (30 godzin). Udział zajęć laboratoryjnych na studiach stacjonarnych wynosi 240h, a na studiach niestacjonarnych 160h i obejmuje wyłącznie naukę języków obcych oraz technologie informacyjne. W sylabusach przewiduje się jeszcze formę projektu, przy czym wymienia się jako formę ćwiczeń - laboratorium lub projekt bez wskazania która z tych form jest realizowana. W niektórych sylabusach jak np. do przedmiotu *Animacja turystyki prozdrowotnej* podany jest projekt jako sposób weryfikacji efektów kształcenia, stąd można wnioskować że zajęcia mają formę również projektową. Zespół oceniający uważa, iż dla wiadomości studentów warto w kartach przedmiotu jednoznacznie określać formę zajęć jako: zajęcia projektowe, warsztaty, laboratoria itp. Są ponadto, jak już wspomniano, przedmioty jak np. *Towaroznawstwo i przechowywanie żywności*, który ze względu na sformułowany efekt w zakresie umiejętności tj. *"Analizuje przyczyny, przebieg i skutki procesów i zjawisk zachodzących w surowcach i produktach spożywczych"* powinien mieć zajęcia laboratoryjne, a w programie przedmiot ten ma wyłącznie wykłady. Taka forma zajęć nie pozwoli na pełną realizację wymienionego efektu. Uczelnia podczas wizytacji, na prośbę Zespołu oceniającego przedstawiła wykaz zajęć praktycznych. I tak na wszystkich realizowanych specjalnościach odbywają się zajęcia terenowe w wymiarze 50 godzin w Potrawinie nad Wisłą we własnym Ośrodku Szkoleniowo-Wypoczynkowym „Zielona Szkoła „ lub w Kazimierzu Dolnym. Ponadto studenci uczestniczą w Międzynarodowych Targach Turystycznych w Berlinie, Poznaniu, Budapeszcie, Warszawie (do wyboru). Przedmiot - *Technologia gastronomiczna* prowadzony jest w profesjonalnie wyposażonej specjalistycznej pracowni, przedmiot *Zabiegi zdrowotne i kosmetyczne Spa i Wellness* - prowadzone są w Zakładzie Leczniczym w „Uzdrowisko Nałęczów SA” - przedmiot *Organizacja i działalność biur podróży* prowadzony jest w lubelskich biurach podróży. Szkoła ma do dyspozycji Ośrodek Szkolenia Praktycznego o powierzchni 600 m² przy ul. Kunickiego 95, wyposażony w pracownię gastronomiczną z obsługą konsumenta, pokoje gościnne i sale wielofunkcyjne, gdzie studenci w ramach prowadzonych tam zajęć nabywają umiejętności praktyczne. Jednak Zespół oceniający uważa, iż w ogólnej puli godzin powinny przeważać zajęcia o charakterze aktywnym nad wykładami, a udział zajęć praktycznych powinien zostać zwiększony na przykład poprzez między innymi zastąpienie ćwiczeń zajęciami warsztatowymi i projektowymi. Oferowany program studiów I stopnia umożliwia studentom zajęcia do

wyboru w wymiarze 30 % ogółu zajęć. Są to przedmioty specjalnościowe, seminarium dyplomowe oraz przedmioty fakultatywne. Studia na poziomie II stopnia trwają 4 semestry. Wykłady obejmują na studiach stacjonarnych 580 godzin, a ćwiczenia i laboratoria 330 do 345 godzin. Na studiach niestacjonarnych wykłady stanowią 385 -395 godzin, a ćwiczenia i laboratoria 235-245 godzin, przy czym laboratoria odnoszą się wyłącznie do języków obcych. Dla modułu ogólnoakademickiego proporcje te można uznać za pozwalające na realizację efektów kształcenia. Treści kształcenia są właściwe dla dyscyplin naukowych z których wywodzą się przedmioty. Moduły do wyboru obejmują: moduły specjalizacyjne, a ponadto do wyboru jest seminarium magisterskie oraz wykład fakultatywny czyli 60 pkt. ECTS. Spostrzega się nieścisłości w przedstawionej dokumentacji. Na stronie 12 Raportu Samooceny znajduje się informacja iż na studiach II stopnia jest praktyka zawodowa w wymiarze 3 tygodni, podczas gdy w programie studiów takich zajęć nie ma.

Studenci pozytywnie odnieśli się do metod przekazywania treści, w tym w formie *case study*. Ponadto podkreślali profesjonalizm i duże doświadczenie kadry nauczającej.

Zasady systemu ECTS respektują aktualnie obowiązujące przepisy prawne. W budowie programu kształcenia przyjęto zasadę, iż jeden pkt. ECTS odpowiada przeciętnie 25-30 godzin zajęć. Ogólna liczba pkt. ECTS na studiach I stopnia wynosi 180 punktów, zaś na studiach II stopnia 120 pkt. ECTS. Na poszczególnych latach i semestrach obowiązuje odpowiednio uzyskanie przez studenta po 60 i 30 pkt. ECTS. W kartach przedmiotu podany jest bilans nakładu pracy studenta powiązany z przypisaną liczbą punktów ECTS dla danego przedmiotu. Natomiast nie przypisano punktów ECTS za zajęcia WF, które mają wymiar 60 godzin na studiach I i II stopnia. Brak jest zajęć z WF na studiach niestacjonarnych.

Obecni na spotkaniu z ZO studenci mieli świadomość tego, czym są punkty ECTS i do czego służą, jednak nie potrafili jednoznacznie określić czy zajęcia mają dobrze określony nakład pracy. Uczestnicy spotkania stwierdzili, że punkty ECTS przypisane zajęciom na kierunku „turystyka i rekreacja” są oszacowane proporcjonalnie do poziomu ich trudności.

Sekwencja przedmiotów i modułów jest właściwa. Program wychodzi od kształcenia ogólnego poprzez podstawowe, kierunkowe do modułów specjalizacyjnych. Sekwencja przedmiotów pozwala na progresywne zdobywanie wiedzy i umiejętności.

Praktyka przewidziana jest na studiach I stopnia w wymiarze 12 tygodni. Praktyka odbywa się po II i po IV semestrze w wymiarze jednego miesiąca oraz na III roku studiów i taka zasada wspomaga realizację efektów kształcenia. W zależności od specjalizacji studenci ocenianego kierunku realizują praktyki w przedsiębiorstwach turystycznych, hotelarskich i gastronomicznych, gospodarstwach eko-agroturystycznych oraz w ośrodkach SPA i Wellness. gdzie zapoznają się ze strukturą i funkcjonowaniem danego przedsiębiorstwa. Ponadto wszyscy studenci pierwszego roku odbywają pięciodniową praktykę w ośrodku szkoleniowym *Zielona Szkoła* w Piotrowinie. Opracowano kartę przedmiotu dla praktyki zawodowej. W karcie znajdują się cele praktyki, efekty kształcenia, treści praktyki, bilans czasu pracy i forma zaliczenia. Forma ta ujęta jako zaliczenie jest zbyt ogólna, natomiast z Regulaminu Praktyk Studenckich obowiązującego w Uczelni oraz z materiałów udostępnionych przez Wydział podczas wizytacji wynika, że zaliczenie praktyki jest na

ocenę. Należy zatem uszczegółowić w karcie przedmiotu zasady zaliczenia praktyki zawodowej. Umiejętności praktyczne jakie student powinien nabyć w trakcie odbycia praktyki w zależności od miejsca jej realizacji zostały szczegółowo określone na stronie internetowej Uczelni w zakładce „praktyki”. Podczas praktyk studenci prowadzą dzienniki praktyk. Nadzór nad przebiegiem praktyki zawodowej ze strony przedsiębiorstwa sprawuje opiekun, który dokonuje oceny kompetencji nabytych przez studenta podczas praktyk. Po zakończeniu praktyk, umiejętności studenta oraz dziennik praktyk ocenia opiekun merytoryczny wyznaczony przez Dziekana. Z obowiązku odbycia praktyki może być zwolniony wyłącznie student, który pracuje zawodowo zgodnie ze specjalnością kształcenia. Studenci ukraińscy odbywają praktyki w Polsce, na Ukrainie, w Hiszpanii oraz na Cyprze. Inicjatywa wyboru miejsca praktyki należy do studenta, jednak musi być zaakceptowana przez opiekuna merytorycznego. System kontroli i zaliczania praktyk zakłada nabycie przez studenta umiejętności praktycznych. Udział praktyk w kształtowaniu umiejętności praktycznych i postaw wydaje się być w pełni wykorzystany.

Strucia niestacjonarne realizowane są w formie zjazdów 2 lub 3 dniowych. W semestrze letnim 2013/2014 zaplanowano 16 zjazdów. Bloki zajęć obejmują maksymalnie 3 godziny jednego przedmiotu. Natomiast występuje zblokowanie zajęć z jednym prowadzącym do 5 godzin np. *Historia architektury i sztuki* wykład plus ćwiczenia łącznie wynosi 5 godzin, podobnie *Obsługa ruchu turystycznego* (6 i 12 kwietnia po 5 godzin zajęć w jednym bloku), język niemiecki 5 godzin w dniu 7 czerwca. Takie skoncentrowanie zajęć z jednym prowadzącym nie służy dobrej realizacji procesu dydaktycznego.

Zajęcia na studiach stacjonarnych odbywają się od poniedziałku do piątku. Zaobserwowano iż we wtorek zajęcia odbywają się aż do godziny 20.

Studenci obecni na spotkaniu z ZO podkreślali, że studia na WSSP w Lublinie są prowadzone w sposób, który generalnie wypełnia założenia deklarowane w programie kształcenia i sylabusach poszczególnych przedmiotów. Studenci zapytani o zmiany jakie wprowadziliby w programach kształcenia zaznaczyli, że w ich opinii wszystkie zajęcia spełniają ich oczekiwania i nie widzą potrzeby takich zmian. W ocenie studentów mocną stroną programu kształcenia są zajęcia praktyczne oraz praktyki zawodowe, które w ich przekonaniu, skrupulatnie weryfikują umiejętności. Poza tym studenci wysoko ocenili wsparcie Uczelni w wyborze miejsca praktyk oraz ewaluację ich odbywania, w tym pracy studentów oraz opieki nad nimi. Studenci podkreślają, że wszystkie zajęcia oferowane przez Uczelnię zapewniają osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia – co przenosi się na dobrą opinię o studentach WSSP na rynku pracy, wyrażoną także przez przedstawicieli pracodawców. Wypowiedzi pracodawców wskazywały, iż studenci ocenianego kierunku są poszukiwani i chętnie zatrudniani np. w lubelskich hotelach, ale także w hotelach poza regionem i zagranicą. Warto również zauważyć, iż Uczelnia dysponuje Ośrodkiem Szkolenia Praktycznego zlokalizowanym na terenie Lublina, wyposażonym w dwie pracownie gastronomiczne i dwie sale wielofunkcyjne przystosowane do realizacji zajęć praktycznych.

Warunki studiowania przewidują indywidualizację kształcenia dla osób szczególnie uzdolnionych, a także dla osób niepełnosprawnych. Regulamin studiów określa kryteria, które pozwalają na indywidualny tok studiów. Podstawowym warunkiem jest uzyskanie średniej co najmniej na poziomie - 4,2 oraz szczególne zainteresowania w zakresie

studiowanego kierunku. Osoby wybitnie uzdolnione mają do dyspozycji dwie formy indywidualizacji procesu kształcenia: Indywidualny Plan Studiów oraz Indywidualną Organizację Studiów. Studenci mają świadomość tego jak ubiegać się o indywidualizację procesu kształcenia, jednak korzystają z niej niechętnie. Analiza dokumentacji przedstawionej przez Uczelnię wykazała, że w momencie wizytacji nikt nie korzystał z którejkolwiek z form indywidualizacji. Studenci tłumaczą brak chęci korzystania z ITS czy IOS brakiem takiej konieczności. Dobrą praktyką w tym aspekcie mogłaby okazać się akcja uświadamiająca konkretne korzyści płynące z indywidualizacji procesu kształcenia, jakie mogą uzyskiwać studenci wybitnie uzdolnieni. Studia indywidualne mogą prowadzić do skrócenia czasu studiów. Studenci niepełnosprawni mogą uzyskać zgodę Dziekana na indywidualny program i plan studiów, mogą zwracać się do pionu spraw studenckich o poradę, informację i pomoc odnośnie konkretnego wsparcia w trakcie trwania studiów.

Na dzień wizytacji, w jednostce studiowało kilku studentów z niepełnosprawnościami. Warto podkreślić dobre praktyki, stosowane przez Uczelnię w zakresie wsparcia dla osób niepełnosprawnych. Budynek dydaktyczny jest w pełni dostosowany do potrzeb osób z dysfunkcjami, poza tym osoby które mają problemy z narządem ruchu mogą korzystać z oferowanych przez WSSP wózków inwalidzkich i wsparcia portierów. Jest to przykład działania, które Uczelnia podejmuje, aby wyjść naprzeciw zapotrzebowaniu studentów niepełnosprawnych. Corocznie przedstawiciele pionu studenckiego analizują zaświadczenia dotyczące niepełnosprawności i na tej podstawie starają się doposażyć budynek Uczelni pod tym kątem.

3.2) Zakładane efekty kształcenia, formy zajęć, treści kształcenia, metody dydaktyczne oraz sposoby weryfikacji efektów kształcenia na studiach I, jak i II stopnia tworzą spójną całość. Praktyka zawodowa w wymiarze 12 tygodni oraz zajęcia terenowe w wymiarze 70 godzin na studiach I stopnia dobrze wspierają realizację efektów kształcenia w szczególności w zakresie umiejętności i kompetencji społecznych. Natomiast należy rozważyć wprowadzenie większego udziału zajęć o charakterze warsztatowym i projektowym a przedmiotowe efekty kształcenia w zakresie umiejętności wspierać zawsze zajęciami aktywnymi.

W poprzedniej wizytacji nie było zastrzeżeń do programu studiów.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

3.1) Realizowany program studiów I i II stopnia umożliwia realizację zakładanych efektów kształcenia. Należy wzmacniać realizację każdego efektu kształcenia poprzez doskonalenie form zajęć i dostosowanie ich do profilu kształcenia

3.2) Zakładane efekty kształcenia, formy zajęć, treści kształcenia, metody dydaktyczne oraz sposoby weryfikacji efektów kształcenia na studiach I jak i II stopnia tworzą spójną całość. Praktyka zawodowa w wymiarze 12 tygodni oraz zajęcia terenowe w wymiarze 70 godzin na studiach I stopnia dobrze wspierają realizację efektów

kształcenia w szczególności w zakresie umiejętności i kompetencji społecznych. Natomiast należy rozważyć wprowadzenie większego udziału zajęć o charakterze warsztatowym i projektowym, a przedmiotowe efekty kształcenia w zakresie umiejętności wspierać zawsze zajęciami aktywnymi. Studenci wysoko oceniają jakość praktyk zawodowych i zajęć praktycznych oraz doświadczenie nauczycieli akademickich. Istnieje możliwość indywidualizacji procesu kształcenia, poprzez wybór specjalności i tematyki pracy dyplomowej lub ubieganie się o indywidualną organizację studiów..

4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów

4.1.) Zajęcia na kierunku „turystyka i rekreacja” prowadzi 77 nauczycieli akademickich, w tym 5 profesorów tytularnych, 10 doktorów habilitowanych i 27 doktorów, a także 35 osób z tytułem zawodowym magistra.

Kadra nauczająca na kierunku „turystyka i rekreacja” umożliwia obsadzenie wszystkich zajęć osobami reprezentującymi stosowne do prowadzonych przedmiotów obszary i dziedziny nauki. Z obszaru nauk przyrodniczych w kadrze prowadzącej zajęcia obecni są nauczyciele akademicy reprezentujący dziedzinę nauk o Ziemi w dyscyplinie geografia i biologia, zaś z obszaru nauk społecznych – nauczyciele reprezentujący dyscyplinę ekonomia. Poza tym wśród osób prowadzących zajęcia są przedstawiciele nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych reprezentujący dziedzinę nauk rolniczych, osoby z obszaru nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej w dziedzinie nauk medycznych i nauk o kulturze fizycznej, z obszaru nauk humanistycznych w dyscyplinie historia sztuki i z obszaru nauk ścisłych – dziedzinę nauk matematycznych, dyscyplinę informatyka. Struktura kwalifikacji kadry dydaktycznej jest bardzo szeroka i w pełni adekwatna do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia.

4.2.) Zgodnie z Raportem Samooceny do minimum kadrowego kierunku „turystyka i rekreacja” Uczelnia zgłosiła 20 nauczycieli akademickich, w tym 8 samodzielnych pracowników nauki oraz 8 nauczycieli ze stopniem naukowym doktora i 4 z tytułem zawodowym magistra. Zespół wizytujący PKA przeprowadził ocenę spełnienia wymagań dotyczących minimum kadrowego na podstawie przesłanej dokumentacji, dokumentów przedstawionych podczas wizytacji i rozmów przeprowadzonych z władzami Wydziału. W ocenie uwzględniono w szczególności posiadane stopnie naukowe i specjalizację naukową oraz przedstawiony przez Jednostkę dorobek naukowy nauczycieli akademickich. Sprawdzono również obciążenia dydaktyczne w bieżącym roku akademickim oraz złożone oświadczenia o wliczeniu do minimum kadrowego. Kopie dyplomów znajdujące się w teczkach zostały poświadczane za zgodność z oryginałem. Dokumenty dotyczące zatrudnienia zawierają wymagane prawem elementy. Zgodnie z art. 119 ust. 1. pkt. 3 ustawy, umowy o pracę zawierają informację, że Uczelnia jest podstawowym miejscem pracy w rozumieniu ww. ustawy.

W efekcie weryfikacji do minimum kadrowego na obu stopniach studiów zakwalifikowano 4 samodzielnych pracowników, w tym trzech z tytułem naukowym profesora, jedną ze stopniem naukowym doktora habilitowanego oraz 8 doktorów. Wymagania dotyczące minimum kadrowego ocenianego kierunku są zatem w pełni spełnione w stosunku do studiów stopnia pierwszego. Natomiast w stosunku do studiów drugiego stopnia nie jest spełniony warunek 6 samodzielnych pracowników naukowych. Dwóch ze zgłoszonych do minimum kadrowego samodzielnych pracowników nie zostało do niego zakwalifikowanych, gdyż mimo posiadanego dorobku naukowego nie prowadzą Oni obecnie zajęć na wizytowanym kierunku. Dwie kolejne osoby z tej grupy pracowników nie mogą zostać zaliczone do minimum kadrowego, gdyż w ich przypadku nie wykazano dorobku naukowego w jednym z obszarów, dziedzinie i dyscyplinie do których odnoszą się efekty kształcenia wizytowanego kierunku, przyporządkowane do obszaru nauk przyrodniczych, dziedziny nauk o Ziemi w dyscyplinie geografia oraz obszaru nauk społecznych, dziedziny nauk ekonomicznych, dyscyplinie ekonomia. Jedna z tych osób ma bogaty dorobek z dziedziny nauk humanistycznych (obszar nauk humanistycznych), druga z dziedziny nauk o kulturze fizycznej (obszar nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej). Mimo, iż obie te osoby prowadzą zajęcia, których tematyka w pełni odpowiada ich kwalifikacjom, co umożliwia studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, nie został spełniony wymóg § 12, ust. 1 rozporządzenia MNiSW z dn. 5 października 2011, w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia.

Spośród niesamodzielnych pracowników nauki jedna osoba ze stopniem doktora nie została zakwalifikowana, ze względu na fakt złożenia deklaracji o przynależności do minimum kadrowego innych jednostek. Trzy osoby z tytułem magistra nie mogą być zakwalifikowane, gdyż kształcenie na wizytowanym kierunku ma charakter zarówno praktyczny (na pierwszym stopniu) jak i ogólnoakademicki (na drugim stopniu). Zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dn. 5 października 2011, w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia, §13.4, minimum kadrowe powinno w takim wypadku spełniać warunki dla profilu ogólnoakademickiego. Ustawa Prawo o szkolnictwie wyższym przewiduje natomiast włączenie do minimum kadrowego osób z tytułem zawodowym magistra jedynie na kierunkach o profilu praktycznym. Jedna ze zgłoszonych osób z tytułem magistra uzyskała już stopień doktora i automatycznie może zostać zaliczona do minimum kadrowego.

Chociaż minimum kadrowe nie jest spełnione w przypadku studiów II stopnia, zasoby kadrowe Jednostki należy uznać za stabilne. Dwie osoby spośród samodzielnych pracowników nauki niezaliczonych do minimum ze względu na fakt nieprowadzenia zajęć znajdują się na urlopach, po zakończeniu których mogą powrócić do pracy dydaktycznej, co spowoduje spełnienie wymogów odnośnie minimum kadrowego na studiach II stopnia. Dwoje pozostałych samodzielnych pracowników niezaliczonych do minimum kadrowego prowadzi zajęcia zgodne ze swoimi kwalifikacjami i na przykład odpowiednie przyporządkowanie efektów kształcenia (obecnie niektóre efekty kształcenia nie są przyporządkowane do żadnego obszaru) pozwolić może na zaliczenie ich do minimum kadrowego. W przypadku niesamodzielnych pracowników nauki minimum kadrowe spełnione jest z nawiązką. Ponadto

w trakcie realizacji jest doktorat jednej z osób ze stopniem magistra niezaliczonej do minimum.

Analiza dorobku naukowego osób stanowiących minimum kadrowe prowadzi do wniosku, że praktycznie w przypadku wszystkich osób w pełni uzasadnia on prowadzenie zajęć na wizytowanym kierunku. Publikacje z zakresu tematycznego prowadzonych zajęć nie pochodzą najczęściej z renomowanych czasopism o światowym zasięgu. W większości to periodyki o lokalnym charakterze, komunikaty konferencyjne czy rozdziały w monografiach, książkach lub przewodnikach. Prace te świadczą jednak pozytywnie o aktywności naukowej niezbędnej do prowadzenia zajęć w zakresie umożliwiającym realizację programu studiów i osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Jednocześnie podkreślić należy, że na studiach pierwszego stopnia, mających charakter praktyczny, część zajęć prowadzona jest przez osoby o bogatym doświadczeniu zawodowym. Między innymi osoby z tytułem zawodowym magistra, niezaliczone do minimum kadrowego ze względów formalnych, to wieloletni praktycy w zawodzie.

Spełniony jest warunek reprezentowania w minimum kadrowym wszystkich obszarów wiedzy do których przypisany jest kierunek turystyka i rekreacja. Obszar nauk przyrodniczych jest reprezentowany przez 8 osób a obszar nauk społecznych przez 3 osoby, z czego jedna osoba posiada stopnie naukowe w obszarze nauk przyrodniczych a tytuł naukowy z zakresu nauk ekonomicznych – może być zatem przypisana do obu obszarów. Poza tym jedna osoba zaliczona do minimum kadrowego z tytułem naukowym dr habilitowanego reprezentuje obszar nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej, dwie (profesor tytularny i doktor) obszar nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych (choć część ich dorobku może zostać zakwalifikowana do obszaru nauk przyrodniczych, dziedziny nauk o Ziemi, dyscypliny geografia) oraz jedna obszar nauk humanistycznych. Osoby te posiadają odpowiedni dorobek naukowy odpowiadający zakładanym efektom kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Taki rozkład reprezentantów poszczególnych obszarów wiedzy potwierdza stabilną sytuację minimum kadrowego.

Stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe, do liczby studentów kierunku TiR spełnia zawiązka wymagania § 17 ust. 2 oraz ust. 1 pkt. 3 i 6 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz. 131). Stosunek ten wynosi 1 : 32 (12 nauczycieli w minimum kadrowym uczy łącznie 381 studentów) przy obowiązującym na wizytowanym kierunku nie mniejszym niż 1 : 60 (zgodnie z rozporządzeniem stosunek ten powinien być nie mniejszy od średniej ważonej dwóch wartości 1:60 dla nauk przyrodniczych i 1:160 dla nauk społecznych, która to średnia jest mniejsza od 1:60) Student ocenianego kierunku ma zatem pełne szanse skorzystania z doświadczeń i kwalifikacji kadry nauczycielskiej. Wniosek ten zyskał pełne potwierdzenie na spotkaniu Zespołu oceniającego ze studentami, którzy wysoko ocenili kadrę naukową kierunku.

Załącznik nr 6 - Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena

Hospitowane w trakcie wizytacji zajęcia były prowadzone tradycyjnymi metodami, w zasadzie poprawnie i odpowiednio do treści kształcenia. Generalnie zajęcia prowadzone były na dobrym poziomie, profesjonalnie przy wykorzystaniu właściwych materiałów dydaktycznych i środków audiowizualnych. Na szczególne podkreślenie zasługują zajęcia z

przedmiotu „Kultura zawodu” prowadzone w wyjątkowo interesujący i aktywizujący studentów sposób (praktyczne wiadomości na temat zwyczajów nakrywania do stołu, formalizacji stroju itp. występujących w różnych regionach).

4.3) Prowadząc politykę kadrową Uczelnia sprzyja podnoszeniu kwalifikacji przez pracowników. W budżecie Uczelni przewidziane są środki na wspieranie inicjatyw nauczycieli akademickich ubiegających się o kolejne stopnie naukowe. Ze względu na fakt, że Uczelnia nie posiada uprawnień do nadawania stopni naukowych podpisywane są umowy z uczelniami posiadającymi uprawnienia do doktoryzowania i habilitacji. WSSP pokrywa też koszty przewodów doktorskich i habilitacyjnych. Jednocześnie wzmacniana jest w ten sposób stabilność minimów kadrowych poprzez podpisywanie z nauczycielami wspieranymi w ten sposób umów o wejście w skład limitu kadrowego przez określony okres czasu. W trakcie spotkania Zespołu oceniającego z nauczycielami akademickimi potwierdzony został ten sposób dbałości o podnoszenie kwalifikacji kadry. Potwierdzono również, deklarowane w Raporcie Samooceny, finansowanie przez Jednostkę uczestnictwa pracowników w konferencjach naukowych, chociaż w opinii niektórych pracowników wsparcie to mogłoby być większe. Istotnym elementem wsparcia w karierze naukowej jest też możliwość publikacji artykułów naukowych w uczelnianych Zeszytach Naukowych oraz możliwość druku prac habilitacyjnych we własnym wydawnictwie. Słabszą stroną polityki kadrowej są procedury i kryteria doboru oraz weryfikacji nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów. Chociaż obecny stan doboru kadry nie budzi zastrzeżeń, procedury w tym zakresie nie są sformalizowane. Funkcjonuje natomiast system ankiet studenckich i hospitacji pozwalający na weryfikację nauczycieli. Zarówno studenci jak i pracownicy obecni na spotkaniach z Zespołem PKA potwierdzili, że system ten doprowadził do wyeliminowania pracowników zaniedbujących obowiązki. Obecni na spotkaniu pracownicy wyrazili również swoje opinie w kwestii rozwoju ocenianego kierunku. Jako główne szanse upatrują ścisłą współpracę z uzdrowiskiem Nałęczów oraz nabór studentów zagranicznych w warunkach niżu demograficznego. Zagrożenie natomiast stanowi ich zdaniem malejąca popularność niektórych z trendów edukacyjnych np. turystyki zdrowotnej.

W porównaniu do ostatniej oceny, przeprowadzonej w roku 2007, zmieniła się struktura kadry ze względu na posiadane stopnie i tytuły naukowe. W minimum kadrowym jest obecnie trzech pracowników z tytułem naukowym profesora i jedna ze stopniem doktora habilitowanego oraz 8 doktorów. Grupy seminaryjne liczą maksymalnie 12 osób. Wszystkie zajęcia seminaryjne prowadzą pracownicy samodzielni. Wyraźnie został zmniejszony stosunek studentów do pracowników i wynosi 1: 32. Obecna struktura kadry zarówno ze względu na posiadane stopnie i tytuły naukowe oraz reprezentowane obszary kształcenia zapewnia prawidłową realizację procesu dydaktycznego na kierunku „turystyka i rekreacja”. Pewnym zagrożeniem może być dość zaawansowany wiek kadry samodzielnej.

- **(Załącznik nr 5 - Nauczyciele akademicy realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe. Cz. I. Nauczyciele akademicy stanowiący minimum kadrowe. Cz. II. Pozostali nauczyciele akademicy);**

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego: znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

4.1.) Struktura i zakres kwalifikacji nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne na kierunku „turystyka i rekreacja” umożliwiają w pełni osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

4.2.) Kadra dydaktyczna Wydziału spełnia minimum kadrowe dla kierunku „turystyka i rekreacja” dla studiów I stopnia. W przypadku studiów II stopnia minimum kadrowe jest niepełne (brakuje 2 pracowników samodzielnych – jest 4 zamiast 6). Stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe, do liczby studentów wynosi 1 : 32. Dorobek naukowy nauczycieli akademickich zaliczanych do tej grupy jest pod względem merytorycznym spójny z zakresem prowadzonych przez nich przedmiotów.

4.3.) Oceniana jednostka prowadzi politykę kadrową mającą na celu wzmocnienie własnej kadry naukowo-dydaktycznej. Wydział umożliwia podnoszenie kwalifikacji oraz rozwój naukowy i dydaktyczny nauczycieli akademickich.

5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

Wizytowany kierunek „turystyka i rekreacja” realizowany jest na Wydziale Turystyki i Wychowania Fizycznego Wyższej Szkoły Społeczno-Przyrodniczej im. Wincentego Pola w Lublinie. Szkoła posiada własny budynek dydaktyczny o powierzchni użytkowej 4000 m². Większość zajęć dydaktycznych odbywa się w tym budynku. Znajduje się tam odpowiednia ilość sal dydaktycznych dobrze wyposażonych, w odpowiedni sprzęt audiowizualny, pracownie komputerowe (4 łącznie na 80 stanowisk) z specjalistycznym oprogramowaniem (posiadają np. oprogramowanie Amadeus Selling Platform prezentujące system działalności gospodarczej w branży turystycznej, służący do sprzedaży, marketingu oraz dystrybucji usług turystycznych), pracownie turystyki, geografii turystycznej i krajoznawstwa, laboratoria i gabinety specjalistyczne przystosowane do zajęć rekreacyjnych i inne. Z bezprzewodowego Internetu można korzystać na terenie całego budynku i 50 m na zewnątrz. W budynku znajduje się też odpowiednio wyposażona biblioteka z dostępem do zbiorów internetowych. Budynek został przystosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. **Infrastruktura dydaktyczna została szczegółowo omówiona na stronach 22-26 Raportu Samooceny**, nie ma więc potrzeby powielania zawartych tam informacji. Zostały one potwierdzone w trakcie wizytacji i pozwalają stwierdzić, że Jednostka posiada bazę dydaktyczną umożliwiającą pełną realizację procesu kształcenia. W Raporcie Samooceny wymieniono też instytucje, z którymi Wydział współpracuje w ramach szkolenia praktycznego i praktyk zawodowych. Są to różne podmioty gospodarcze działające w branży turystycznej (na przykład umowy podpisane m.in. z Hotelem Europa, Hotelem Huzar czy Uzdrowiskiem Nałęczów), których baza materialna

nie może budzić zastrzeżeń. Współpraca z tymi podmiotami w ramach szkolenia praktycznego i praktyk zawodowych została potwierdzona na spotkaniu z pracodawcami. To właśnie na wniosek pracodawców wydłużono okres praktyk, a studenci ocenianego kierunku są chętnie przyjmowani (a wręcz poszukiwani) na praktykę. W celu realizacji procesu dydaktycznego Uczelnia ma też do dyspozycji Ośrodek Szkolenia Praktycznego o powierzchni 600 m² przy ul. Kunickiego 95, wyposażony w pracownie gastronomiczne z obsługą konsumenta, pokoje gościnne i sale wielofunkcyjne oraz ośrodek szkoleniowy „Zielona Szkoła” w Piotrowinie nad Wisłą (60 km od Lublina) – również opisane w Raporcie Samooceny (str. 23.). Obecni na spotkaniu z Zespołem oceniającym studenci nie zgłaszali zastrzeżeń odnośnie infrastruktury. Zweryfikowane w trakcie wizytacji informacje o bazie dydaktycznej pozwalają na stwierdzenie, że w pełni jest ona dostosowana do realizacji procesu dydaktycznego i umożliwia osiągnięcie założonych efektów kształcenia. Dodatkowo Szkoła planuje rozbudowę obiektu dydaktycznego o dalsze 4500 m².

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego⁴ w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Baza dydaktyczna Wyższej Szkoły Społeczno-Przyrodniczej im. Wincentego Pola w Lublinie służąca realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku „turystyka i rekreacja” jest odpowiednia do osiągnięcia założonych efektów kształcenia. Zapewniono dostęp do dobrze wyposażonych sal wykładowych i seminaryjnych, komputerów, Internetu i specjalistycznego oprogramowania. Infrastruktura przystosowana jest również do potrzeby studentów niepełnosprawnych. Wydział dysponuje biblioteką oferującą księgozbiór tradycyjny i zasoby wirtualne. Instytucje w których prowadzone jest szkolenie praktyczne i praktyki zawodowe są dobrze dobrane do specyfiki kierunku i dysponują odpowiednią infrastrukturą.

6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

Główne kierunki badań prowadzonych na Wydziale Turystyki i Wychowania Fizycznego obejmują:

1. Stan i perspektywy rozwoju infrastruktury turystycznej w województwie lubelskim.
2. Inwentaryzacja walorów turystycznych województwa lubelskiego dla potrzeb rozwoju turystyki poznawczej i aktywnej.
3. Krajowy i zagraniczny ruch turystyczny w Polsce na przykładzie regionu lubelskiego.
4. Historia rozwoju krajoznawstwa w Polsce.

Dotyczą one problematyki turystyki i rekreacji, a więc mają bezpośredni wpływ na proces kształcenia. W ramach pierwszego z tematów badawczych prowadzone są prace pozwalające na inwentaryzację obiektów noclegowych i gastronomicznych województwa lubelskiego w kontekście wielkości ruchu turystycznego. Ocenie poddano jakość funkcjonowania tych obiektów oraz określono kierunki rozwoju. Drugi z tematów ma na celu usystematyzowanie walorów turystycznych regionu, pozyskanie informacji o ich przestrzennym rozmieszczeniu i

poziomie atrakcyjności turystycznej. Szczególną wagę poświęcono zagadnieniom związanym z transgranicznym ruchem turystycznym pomiędzy Polską i Ukrainą, atrakcyjności terenów nadbużańskich, ich walorów, zasobów oraz bogactwa kulturowego, historycznego i krajoznawczego. Trzeci z tematów realizowany jest wspólnie z Instytutem Turystyki w Warszawie. Na przykładzie regionu lubelskiego analizowany jest krajowy i zagraniczny ruch turystyczny. Realizacja czwartego tematu umożliwiła zgromadzenie i szczegółowe opracowanie materiałów dotyczących początków polskiego krajoznawstwa w XIX wieku, w tym działalności patrona Szkoły, Wincentego Pola.

Należy zaznaczyć, że tematy te są realizowane w ramach wewnętrznego finansowania Uczelni. Na Wydziale brak jest grantów zewnętrznych (np. NCN czy NCBiR), a obecni na spotkaniu z Zespołem oceniającym pracownicy stwierdzili, że nikt nawet nie podjął próby starania się o takie granty. W celu zwiększenia jakości badań naukowych na Wydziale wydaje się niezbędne aktywizowanie pracowników w celu podjęcia takich starań.

Działalność naukowa pracowników Wydziału Turystyki i Wychowania Fizycznego udokumentowana została załączonym do Raportu Samooceny spisem wybranych publikacji z lat 2007-2013. W poszczególnych latach liczba publikacji o charakterze naukowym wynosiła: 11 (2007), 30 (2008), 13 (2009), 25 (2010), 33 (2011), 12 (2012), 25 (2013). W większości są to prace opublikowane we własnym wydawnictwie uczelnianym, w formie Zeszytów Naukowych WSSP lub monografii. Pojawia się kilka prac w czasopismach o nieco szerszym oddziaływaniu lecz praktycznie brak jest publikacji w renomowanych czasopismach o zasięgu międzynarodowym. Uzupełnieniem przedstawionych publikacji naukowych są prace o charakterze popularnonaukowym i dydaktycznym – w sumie 44 pozycje. Podkreślenia wymaga jednak fakt, że przedstawione prace dotyczą jedynie tematyki ściśle związanej z prowadzonymi na WSSP zajęciami dydaktycznymi i nie odzwierciedlają w pełni potencjału naukowego kadry.

Istotnym przejawem aktywności naukowej pracowników jest również udział w konferencjach naukowych. Zgodnie z załączonym spisem pracownicy Wydziału uczestniczyli w latach 2007-2013 w 77 konferencjach, sympozjach i seminariach, na których wygłaszali referaty i prezentowali postery. Głównie były to konferencje krajowe, jedynie kilka miało szerszy zasięg. Pracownicy Wydziału byli też członkami komitetów organizacyjnych różnych konferencji. Wydział Turystyki i Wychowania Fizycznego był organizatorem lub współorganizatorem 3 konferencji międzynarodowych związanych z problematyką potencjału turystycznego terenów nadgranicznych i geoturystyki.

Doświadczenie naukowe pracowników WSSP, przejawiające się dorobkiem publikacyjnym i uczestnictwem w konferencjach, wykorzystywane jest w przygotowaniu materiałów na potrzeby dydaktyki. Wykładowcy Szkoły są autorami, bądź współautorami podręczników, monografii lub rozdziałów w monografiach z zakresu turystyki i rekreacji, co umożliwia wykorzystanie tych materiałów w procesie dydaktycznym. Szereg opracowań wykładowców WSSP zostało też wydanych przez Wydawnictwo Akademickie WSSP jako podręczniki edukacyjne. Na uwagę zasługuje wyjątkowa jakość techniczna i staranność przygotowania publikacji wydawnictwa Uczelni.

Współpraca naukowa Wydziału prowadzona jest głównie z krajowymi jednostkami naukowymi takimi jak: Instytut Turystyki w Warszawie, Almamater Szkoła Wyższa w

Warszawie, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie i Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie. Efektem tej współpracy są wspólne prace naukowe. W ostatnich latach rozwija się współpraca naukowa z partnerami zagranicznymi z Turcji i z Ukrainy, z której pochodzi znaczna część studentów ocenianego kierunku. Dzięki temu stopień internacjonalizacji wśród studentów jest wyjątkowo duży. WSSP jest w trakcie przygotowania wspólnego projektu badawczego z Wydziałem Turystyki w Kirklareli University (Turcja), który dotyczyć będzie rozwoju ekoturystyki w rejonie miast Kirklareli i Lublina oraz nowych szlaków turystycznych i ich walorów kulturalno-turystycznych na trasie Istambuł-Kirklareli-Kijów-Warszawa-Lublin. Wydział współpracuje z wieloma podmiotami otoczenia gospodarczego i społecznego, prowadzącymi działalność w zakresie turystyki i rekreacji. Dla przykładu można wymienić tu: Hotel Europa, Hotel Huzar, czy Uzdrowisko Nałęczów. Na podstawie odpowiednich umów studenci mogą korzystać ze sprzętu będącego w posiadaniu tych placówek. Elementem współpracy naukowo-dydaktycznej jest również prowadzenie zajęć na ocenianym kierunku przez praktyków z otoczenia społeczno-gospodarczego. Jako wykładowcy Uczelni mają oni bezpośredni wpływ na proces dydaktyczny.

Uczelnia podejmuje również próby wdrażania studentów w badania naukowe. Przejawia się to głównie w trudnym do udokumentowania uczestnictwie studentów w pracach terenowych. Rokrocznie studenci wraz z opiekunami wyjeżdżają w teren i przeprowadzają badania ankietowe. Ponadto studenci włączają się w badania naukowe między innymi podczas wyjazdów na targi turystyczne (zbieranie danych, ankiety) w Berlinie (ITB), Warszawie i Poznaniu. Powstają też wspólne ze studentami publikacje, chociaż obecnie liczba ich jest niewielka – 4 prace wymienione w załączniku 17 do Raportu Samooceny. Na Wydziale Turystyki i Wychowania Fizycznego działa Koło Naukowe Turystyki, w ramach którego prowadzona jest działalność badawcza dotycząca przede wszystkim atrakcyjności turystycznej regionu. Funkcjonuje też Klub Turystyki Aktywnej Mohort, który prowadzi działalność krajoznawczą, w tym wycieczki krajowe i zagraniczne.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego⁴ w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Z perspektywy procesu dydaktycznego, ogólnej koncepcji kierunku i założonego profilu absolwenta prowadzenie badań naukowych przez Jednostkę należy ocenić pozytywnie. Przedstawiona działalność naukowo-badawcza na pewno nie pozwala na zaklasyfikowanie Wydziału jako wiodącej jednostki badawczej w dziedzinach, do których odnoszą się efekty kształcenia. Umożliwia ona jednak nauczycielom akademickim prowadzącym zajęcia na wizytowanym kierunku utrzymywać stały kontakt z współczesnymi trendami badawczymi, wdrażać studentów do właściwej metodologii badań naukowych, oraz w odpowiedni sposób kształtować proces dydaktyczny.

Kryterium 7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

7.1). Zasady i tryb rekrutacji określa Zarządzenie Nr 111 Rektora WWSP im. Wincentego Pola w Lublinie z dnia 28 lutego 2013 roku w sprawie ustalenia zasad i trybu przyjmowania

kandydatów na studia oraz podstawy ich kwalifikacji w roku akademickim 2013/2014, zgodnie z §29 Statutu WSSP w Lublinie.

Przyjęte kryteria rekrutacyjne są przejrzyste i zrozumiałe, nie zawierają regulacji dyskryminujących określoną grupę kandydatów. Rekrutacja na obu stopniach kształcenia nie ma charakteru konkursowego a o przyjęciu decyduje kolejność zgłoszeń i złożenie wymaganych dokumentów. Na studia II stopnia przyjmowani są kandydaci wszystkich kierunków studiów. W obecnej sytuacji jest to zrozumiałe ze względu na występujący niż demograficzny, jednak nie zapewnia właściwej selekcji kandydatów, która jak zaznaczono w Raporcie Samooceny, następuje naturalnie, zwykle na pierwszym roku studiów. Absolwenci innych kierunków niż turystyka i rekreacja objęci są kształceniem wyrównawczym w ramach modułu komplementarnego. Prawo ubiegania się o przyjęcie na wszystkie poziomy studiów przysługuje również cudzoziemcom. Zarządzenie Rektora nie określa zakresu kierunków po których absolwenci mogą ubiegać się o przyjęcie na studia na dany kierunek drugiego stopnia. Wskazane byłoby dokonanie dla potrzeb rekrutacji wyboru efektów kształcenia kluczowych dla kontynuowania studiów na drugim stopniu. Studenci uczestniczący w spotkaniu zgłosili uwagi do procesu rekrutacji. Ich zdaniem kryteria przyjęć są jasno określone, jednak powodują bardzo zróżnicowany poziom studentów przyjętych na studia, co w ich opinii obniża jakość kształcenia. Ustalona wielkość rekrutacji zarówno dla studiów I i II stopnia na kierunek „turystyka i rekreacja” jest odpowiednia do potencjału dydaktycznego Jednostki.

7.2). Na podstawie udostępnionej dokumentacji oraz opinii wyrażanych przez studentów, należy stwierdzić, że system ocen jest przejrzysty i klarowny oraz zapewnia obiektywizm. Studenci obecni na spotkaniu pozytywnie odnieśli się do kryteriów ocen, czy też ich przełożenia na faktycznie zdobyte osiągnięcia. Studenci mają możliwość otrzymania informacji na temat popełnionych błędów, które są im wyjaśniane. Student może liczyć, na informację zwrotną dotyczącą podstaw, wedle których został oceniony w ten, a nie inny sposób. Studenci WSSP w Lublinie, podczas spotkania z Zespołem oceniającym PKA stwierdzili, że są oceniani obiektywnie, a wymagania są wystandaryzowane. W Uczelni stosowana jest tradycyjna skala ocen.

Szczegółowe regulacje dotyczące zaliczania przedmiotów i przeprowadzania egzaminów określają przepisy paragrafów 13 – 23 „Regulaminu studiów” obowiązującego w WSSP. W przypadku oceny niedostatecznej z egzaminu student ma prawo do jednego terminu poprawkowego, a w uzasadnionych przypadkach także do egzaminu komisyjnego. Natomiast w przypadku nie uzyskania zaliczenia z przedmiotu kończącego się zaliczeniem studentowi przysługuje odwołanie albo wniosek o komisyjne zaliczenie zajęć. Student ma prawo wglądu do swojej pracy i jej przedyskutowania z prowadzącym przedmiot. Harmonogram egzaminów ustala Dziekan i podaje do wiadomości co najmniej 14 dni przed terminem zakończenia zajęć w danym semestrze, co należy ocenić bardzo pozytywnie.

Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem oceniającym deklarowali, że posiadają pełną wiedzę na temat zasad zaliczenia, zakresu egzaminów i sposobu oceniania i znają zasady postępowania określone w Regulaminie Studiów. Studenci na początku zajęć informowani są o zasadach zaliczeń. Egzaminy i zaliczenia przeprowadzane są w sposób określony na początku kursu, w większości przypadków sprawdzają wiedzę i umiejętności praktyczne.

7.3). Studenci kierunku „turystyka i rekreacja” mają możliwość uczestniczenia w programach wymian międzynarodowych.. W zakresie mobilności międzynarodowej Uczelnia oferuje studentom program LLP ERASMUS. Z Raportu Samooceny wynika, iż w latach 2009-2014 z tej oferty skorzystało łącznie 82 studentów Uczelni. Jednak aktywność ta ostatnio zmalała (w roku akademickim 2013/2014 wyjechało zaledwie 3 studentów), jest również niska wśród studentów ocenianego kierunku. Warto również podkreślić, iż z wymiany międzynarodowej oraz z praktyk zagranicznych korzystają w szczególności studenci z Ukrainy. Przedstawiciele Jednostki podkreślali obiektywne trudności stojące na drodze do zwiększenia mobilności studentów, co potwierdzili także studenci. Jako główne powody wymieniano przede wszystkim pracę zarobkową studentów, których nie rekompensuje stypendium przyznawane np. w ramach programu LPP Erasmus lub od nowego roku Erasmus+. Dodatkowym problemem, na który wskazuje całe środowisko akademickie na Wydziale, jest kwestia słabej wiary w umiejętności językowe, jaką prezentują studenci. Niewątpliwie mocną stroną Uczelni jest osoba odpowiedzialna za koordynację działań związanych z mobilnością międzynarodową. Osoba ta jest znana i wysoko oceniana przez studentów. Pomaga w przezwyciężaniu wszelkiego rodzaju trudności, jakie mogłyby utrudnić wyjazd na wymianę lub zakłócić powrót na WSSP w Lublinie. W celu zwiększenia umiejętności językowych Uczelnia w bieżącym roku akademickim zorganizowała cykl wykładów i ćwiczeń z zakresu turystyki w języku angielskim, prowadzonych przez specjalistów polskich. Studenci są bardzo zainteresowani tymi zajęciami. Studenci mają wiedzę na temat systemu ECTS i wiedzą jak mogą z niego korzystać.

Współpraca międzynarodowa w ramach programu Erasmus zaowocowała przyjazdem wykładowców z Uniwersytetu w Hiszpanii, Instituto Politecnico de Coimbra w Portugalii oraz z Uniwersytetu w Turcji, którzy przeprowadzili cykl wykładów dla studentów ocenianego kierunku, poza tym w trakcie przygotowania jest projekt badawczy z Uniwersytetem w Turcji na temat rozwoju ekoturystyki, nowych szlaków turystycznych, w którym mają uczestniczyć również studenci kierunku „turystyka i rekreacja”. Studenci uczestniczący w praktykach zagranicznych wskazywali na pozytywny ich wpływ na umiejętności językowe oraz na rozszerzenie swoich horyzontów.

7.4). Studenci na spotkaniu z członkiem Zespołu Oceniającego PKA podkreślili wysoką jakość opieki naukowej i dydaktycznej. W opinii osób, które uczestniczyły w spotkaniu również jakość obsługi administracyjnej jest na wysokim poziomie. W ich opinii godziny pracy Dziekanatu są odpowiednie, zaś wiedza i umiejętności pracowników pomagają w rozwiązaniu wszelkich problemów formalno-prawnych studentów. Studenci dostrzegają wsparcie, tak przy okazji rozwiązywania problemów studenckich, związanych ze studiowaniem, jak i ze sprawami socjalno-bytowymi.

W celu udzielania wsparcia studentom w rozwiązywaniu problemów związanych z przebiegiem studiów powoływani są opiekunowie lat studiów. Zadaniem opiekunów jest utrzymywanie kontaktu ze studentami danego roku, udzielanie pomocy, rad i konsultacji w zakresie spraw zgłaszanych przez studentów, w tym związanych z procesem dydaktycznym.

Do obowiązków opiekuna należy ponadto opiniowanie na prośbę studenta lub na wniosek Dziekana indywidualnych spraw związanych z tokiem studiów. Studenci obecni na spotkaniu zaznaczyli jednak, że nie mieli nigdy styczności ze swoim opiekunem i że nie wiedzieli o takim wsparciu, jakie oferuje im Uczelnia.

Wszystkie niezbędne informacje związane z tokiem studiów znajdują się w Internecie oraz na tablicach informacyjnych. Wykładowcy są dla studentów dostępni na konsultacjach oraz drogą elektroniczną (e-mail, czasem telefon). W przekonaniu obecnych na spotkaniu wybór promotora pracy dyplomowej, jak i tematu pracy jest losowy i nie zależy wyłącznie od studenta. Co jest niewątpliwie złą praktyką. Studenci narzekają na to, że promotorzy są im przydzielani, zaś tematy prac oscylują jedynie w sferze zainteresowania prowadzącego seminarium. W odczuciu studentów liczebność grup na seminariach dyplomowych umożliwia kultywowanie relacji mistrz-uczeń oraz pozwala na przedstawienie kolejnych etapów prac innym seminarzystom.

Studenci krytycznie odnoszą się do metod kształcenia na odległość, jakie mają być wprowadzone w WSSP w Lublinie (są to na razie działania pilotażowe).

Sylabusy są skonstruowane w sposób przejrzysty i zrozumiały. Studenci nie mają jednak możliwości do swobodnego korzystania z nich, gdyż są one dostępne jedynie w Dziekanacie. Analiza kart przedmiotów wskazuje, że w sylabusach znajdują się wszystkie niezbędne elementy, pomocne w przygotowaniu do zajęć i zaliczenia danego przedmiotu. Sylabusy zawierają podstawowy opis przedmiotu, zakładane efekty kształcenia, potrzebną do ich realizacji literaturę obowiązkową i rozszerzającą, a także warunki i kryteria zaliczenia. Studenci podkreślają, że zalecane materiały dydaktyczne są odpowiednie i przydatne w realizacji zakładanych celów i efektów kształcenia, zdarzają się jednak sytuacje, że do zaliczenia zmienia się literatura.

Uczelnia podejmuje skuteczne działania mające na celu przekazanie swoim studentom wartości motywujących ich do osiągania lepszych efektów uczenia się. Studenci są kształceni w przekonaniu o tym, że są nadzieją dla miasta i najbliższego regionu. Czują wsparcie Uczelni oraz doceniają jej regionalny prestiż. Jest to dla nich wysoce motywujące. Uczelnia stara się zapewniać studentom wysoką jakość zajęć praktycznych i praktyk, przez co studenci mobilizują się do osiągania jak najlepszych wyników. Studenci wskazali również, że wysoce motywujący jest dla nich prestiż Uczelni, oraz doświadczeni nauczyciele akademicy. Wymienione wyżej mechanizmy wraz z przejrzystymi kryteriami dostępu do pomocy materialnej pomagają w osiąganiu lepszych efektów kształcenia i ich skuteczności.

Programy opieki materialnej i socjalnej w WSSP w Lublinie są oferowane w zakresie gwarantowanym przez ustawę Prawo o szkolnictwie wyższym. Informacje na temat świadczeń pomocy materialnej oraz sposobu w jaki student może się o nie ubiegać jest przedstawiana na początku kształcenia oraz dostępna na stronie internetowej Uczelni. W opinii studentów praca administracji wspiera studentów w procesie uzyskania stypendiów, wskazuje i pomaga uzupełnić braki w dokumentacji oraz służy radą. System przyznawania świadczeń jest przejrzysty i dobrze zorganizowany, dzięki czemu pomoc trafia do studentów w terminach, które sami uznają za optymalne, tj. stypendium socjalne w kolejnym miesiącu

po złożeniu wniosku, zaś jeżeli chodzi o stypendium Rektora dla najlepszych studentów do grudnia roku, w którym złożono wniosek. Taki stan rzecz potwierdzają wydane decyzje administracyjne, znajdujące się w teczkach osobowych studentów.

Uczelnia w przekonaniu studentów wspiera ich rozwój zawodowy, kulturowy i społeczny poprzez wiele akcji przeprowadzanych także przez Samorząd Studentów. Problemem jest jednak niska frekwencja studentów na w/w wydarzeniach. Władze Wydziału organizują wykłady dotyczące różnych zagadnień z zakresu turystyki i rekreacji, a także spotkania z gośćmi zza granicy, którzy prezentują ciekawe zagadnienia z kraju z którego pochodzą. Bardzo cenną inicjatywą jest Klub Studenta Zagranicznego, zainspirowany przez Samorząd Studentów, w którego szeregach działa wielu studentów zagranicznych. Klub ten zajmuje się przystosowaniem zagranicznych studentów WSSP do życia w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem praw i obowiązków studenta. Bardzo dobrą praktyką są oferowane za darmo lekcje języka polskiego, dla licznych studentów zza wschodniej granicy Polski.

W opinii obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA, studia na kierunku „turystyka i rekreacja” są bardzo satysfakcjonujące. Podkreślanymi przez studentów mocnymi stronami Uczelni są przede wszystkim programy studiów, partnerskie traktowanie przez większość nauczycieli akademickich, a także perspektywy zawodowe po zakończeniu studiów. Studenci często podkreślali wartość WSSP w Lublinie jako ośrodka kluczowego dla regionu. Obecni na spotkaniu z przedstawicielami PKA zaznaczyli wysoką jakość zajęć, w tym praktycznych oraz praktyk jakie muszą zrealizować. Jako największe atuty Uczelni studenci wskazali na administrację oraz doświadczonych Nauczycieli Akademickich, którzy są dla studiujących autorytetami.

Studenci podczas spotkania z przedstawicielem Zespołu oceniającego wrzucili satysfakcję z systemu opieki naukowo-dydaktycznej oraz materialnej. Administracja na poziomie Wydziału jest określana jako przyjazna studentowi. Pracownicy administracji są odbierani jako osoby pracowite i chętne do pomocy. Odmienne sytuacja ma się w przypadku Opiekunów Roku, co do opieki których studenci mieli uwagi. Rola starostów lat i Samorządu Studenckiego jest w kwestii rozwiązywania problemów wskazywana jako element dalszego planu, z którego studenci rzadko korzystają.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego - w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

7.1) Zasady i kryteria rekrutacji są przejrzyste, sformułowane w sposób zrozumiały, nie dyskryminują żadnej grupy kandydatów, jednak nie wprowadzają odpowiedniej selekcji kandydatów. Wskazane byłoby dokonanie dla potrzeb rekrutacji wyboru efektów kształcenia kluczowych dla kontynuowania studiów na drugim stopniu.

7.2) System ocen jest przejrzysty i obiektywny, zorientowany na proces uczenia się. Studenci są, w swoim odczuciu, oceniani sprawiedliwie. Nie mają zarzutów wobec kryteriów ocen, czy też ich przełożenia na faktycznie zdobyte osiągnięcia. Studenci mają dostęp do informacji na temat kryteriów i zasad oceniania, o których są informowani odpowiednio wcześniej. Studenci są informowani przez nauczycieli akademickich o

błędach jakie popełnili podczas egzaminów i zaliczeń, dzięki czemu przyczyny błędów są wyjaśniane. W opinii studentów oceny służą weryfikacji wiedzy.

7.3) Uczelnia, jak i Wydział zapewniają dostęp do studenckiej mobilności. Oferują zestaw umów bilateralnych z zakresu programu LLP-Erasmus. System wymiany międzynarodowej umożliwia bezproblemowe formalności przy wyjazdach studyjnych oraz zapewnia studentom dobre warunki do odbycia wymiany lub praktyki zagranicznej. Jednakże pomimo sprawnie funkcjonującego systemu tylko nieliczni studenci decydują się na taki wyjazd.

7.4) Jakość obsługi dydaktycznej oraz materialnej na WSSP w Lublinie należy ocenić wysoko. Nauczyciele akademicy są dostępni dla studentów, podobnie jak pracownicy administracji. Programy opieki materialnej i socjalnej są oferowane w zakresie gwarantowanym przez ustawę Prawo o szkolnictwie wyższym. W regulaminie przyznawania pomocy materialnej nie stwierdzono uchybień prawnych.

8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

8.1.)System zapewniania jakości kształcenia w Wyższej Szkole Społeczno-Przyrodniczej funkcjonuje na podstawie Zarządzenia Rektora nr 101, zgodnie z którym ma on strukturę hierarchiczną a pieczę nad działaniem systemu sprawuje Rektor WSSP. Na szczęblu Uczelni ciałem opiniodawczo-doradczym i kontrolnym jest Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia, w skład którego wchodzi dziekani wydziałów, dwóch przedstawicieli Senatu i dwóch przedstawicieli Samorządu Studenckiego. Wewnętrzny system zapewniania jakości przewiduje przeprowadzanie oceny własnej poszczególnych jednostek Uczelni w zakresie działalności dydaktycznej, oraz wytycznych do sporządzenia raportu z podjętych działań; opracowywanie raportów podsumowujących w zakresie jakości kształcenia zawierających wnioski z okresowej oceny własnej jednostek Uczelni; opracowywanie na podstawie wyników ankiet rocznych i wieloletnich raportów zbiorczych dla władz Uczelni oraz kierownictwa poszczególnych jednostek; opracowywanie procedury i harmonogramu tych ocen, raportów zawierających wnioski z przeprowadzonych ocen, formułowanie wniosków i rekomendacji dotyczących doskonalenia jakości kształcenia w Uczelni oraz inicjowanie i organizowanie działań związanych z podnoszeniem kultury jakości kształcenia w środowisku akademickim. Skład Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia został zmieniony na mocy Decyzji nr 6 Rektora Uczelni z dnia 1 października 2013 r.

Podczas wizytacji przedstawiono:

- harmonogram działań Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia z wyznaczonymi terminami realizacji zadań przewidzianych w uchwale powołującej powyższe gremium;
- dwa protokoły z posiedzeń Komisji - z dnia 15 lutego 2012 r. (na którym m.in. przedstawiono założenia działalności Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia; zalecono powołanie Wydziałowych Komisji ds. Jakości Kształcenia oraz Kierunkowych Rad Programowych; omówiono: wytyczne w sprawie zmian w programach studiów oraz dotyczące procedur doskonalących jakość kształcenia, a także strategię rozwoju Uczelni);

oraz z dnia 26 marca 2013 r. (podczas którego przedstawiono realizację wytycznych zalecanych na ostatnim posiedzeniu Komisji, w tym powołanie Wydziałowych Komisji ds. Jakości Kształcenia oraz Kierunkowych Rad Programowych oraz realizację wdrożenia Wydziałowych Systemów Zapewniania Jakości);

- *Wstępny raport z działalności Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia za rok 2012/2013* sporządzony na dzień 20 czerwca 2013 r. obejmujący: Sprawozdanie z posiedzeń Komisji, oraz działania na szczeblu ogólnouczelnianym, jak również *Raport z działalności Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia za rok 2012/2013* sporządzony 16 grudnia 2013 r., przedłożony Senatowi, Władzom Uczelni oraz dziekanom wydziałów, zawierający podsumowanie dotyczące: Sprawozdania z posiedzeń Komisji, działań na szczeblu ogólnouczelnianym oraz analiz systemu zapewniania jakości.

Na Wydziale Turystyki i Wychowania Fizycznego, w tym na kierunku „turystyka i rekreacja” zarządzanie jakością kształcenia jest w kompetencji trzyosobowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia powołanego Uchwałą Rady Wydziału z dnia 25 kwietnia 2012 r. oraz Rady Programowej kierunku „turystyka i rekreacja” powołanej również Uchwałą Rady Wydziału z dnia 25. 04. 2012 r. Nadzór nad funkcjonowaniem systemu sprawuje Dziekan.

Do zadań Zespołu ds. Jakości Kształcenia na Wydziale Turystyki i Wychowania Fizycznego należy m.in.:

- zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd planów i programów studiów pod kątem zgodności z efektami kształcenia w zakresie wiedzy, efektów i kompetencji,
- doskonalenie organizacji procesu dydaktycznego w tym organizacji i warunków prowadzenia zajęć (Wydział także korzysta z pracowni poza siedzibą Uczelni - umowy dostępne podczas wizytacji),
- doskonalenie metod kształcenia i procedur oceny studentów,
- dbanie o dobór i kwalifikacje kadry dydaktycznej (szczegółowe informacje zawarte w dokumentach poszczególnych nauczycieli),
- włączenie w proces dydaktyczny specjalistów-praktyków i ewentualnych pracodawców oraz zbieranie opinii od studentów na temat nabytych kompetencji pod kątem przygotowania do pracy zawodowej (np. część kadry dydaktycznej to specjaliści-praktycy zatrudnieni w biurach podróży, hotelach, gastronomii, usługach zdrowotnych, administracji, szkołach),
- promowanie aktywności badawczej studentów i wspieranie działających na Wydziale kół naukowych (np. poprzez działalność Koła Naukowego Turystyki, wspólne ze studentami badania i publikacje),
- zwiększanie krajowej i zagranicznej mobilności studentów (poprzez praktyki krajowe i zagraniczne, programy wymiany międzynarodowej np. ERASMUS),
- zapewnienie niezbędnych zasobów do prowadzenia działalności naukowej i dydaktycznej (pracownie specjalistyczne, biblioteka),
- zapewnienie powszechnego dostępu do informacji na temat kształcenia, metod oceny studentów i weryfikacji efektów kształcenia (m.in. poprzez dostępność sylabusów, regulaminu studiów, zasad zaliczania modułów, dyplomowania itp.),
- organizowanie form promocji Wydziału (np. poprzez dni otwarte Wydziału).

Rada Programowa na kierunku „turystyka i rekreacja” odpowiada za kształtowanie profilu absolwenta, uaktualnianie planów oraz ramowych programów nauczania zgodnie z obowiązującymi przepisami, właściwy dobór i sekwencję przedmiotów, form zajęć dydaktycznych i ich wzajemnych proporcji, w tym proponowanie niezbędnej ilości zajęć praktycznych koniecznych do osiągnięcia założonych efektów kształcenia, okresowe kontrole szczegółowych programów realizowanych w ramach kierunku przedmiotów oraz określenie zasad i kryteriów przygotowania oraz oceny prac dyplomowych. Zadania realizowane przez organy odpowiedzialne za jakość kształcenia na Wydziale regulują odpowiednie procedury. W czasie wizytacji przedstawiono dokumentację związaną z pracami Zespołu (tj. protokoły z posiedzeń Zespołu, posiedzeń Rady Wydziału) oraz Uchwały Rady Wydziału.

Na Wydziale Turystyki i Wychowania Fizycznego opracowana została procedura określająca sposób definiowania efektów kształcenia oraz monitorowania ich realizacji i działań naprawczych (Uchwała Rady Wydziału nr 3/04/2012). Zawiera ona ogólne podstawy tworzenia efektów kształcenia, wytyczne szczegółowe, zasady opiniowania kierunkowych efektów kształcenia, opracowania modułowych efektów kształcenia oraz sposoby weryfikacji efektów kształcenia. Ustalono wymagania dotyczące zaliczenia modułów/przedmiotów, zasady archiwizacji prac studentów dokumentujących osiągnięcia założonych efektów kształcenia i kryteria ilościowe stosowane przy ocenie pracy studenta. Określone zostały zasady i formy dokumentowania osiąganych przez studenta efektów, oraz system monitorowania karier zawodowych na rynku pracy. Zgodnie z ustaleniami oceny z egzaminów i zaliczeń rejestrowane są w formie elektronicznej i papierowej oraz na karcie okresowych osiągnięć studenta. Co ważne, nie przewiduje się zaliczeń w oparciu o obecność studentów na zajęciach.

Programy i efekty kształcenia doskonalone są poprzez ich ocenę przed rozpoczęciem roku akademickiego i kolejnego semestru przez Komisję, która opiniuje, wskazuje na ewentualne korekty. Proponowane zmiany są zatwierdzane przez Radę Wydziału. Aktem wewnętrznym opisującym sposób weryfikacji i oceny efektów kształcenia w Uczelni jest Regulamin studiów zatwierdzony Uchwałą nr 2/2013 Senatu Wyższej Szkoły Społeczno-Przyrodniczej im. Wincentego Pola w Lublinie z dnia 20 czerwca 2013 r. (projekt Regulaminu studiów został zaopiniowany w dniu 5 czerwca 2013 r. przez Samorząd Studencki WSS-P).

Zawarte z Regulaminie studiów podstawowe zasady związane ze sprawdzeniem efektów kształcenia to m.in.: formy nauczania, stosowana skala ocen, uzyskiwanie zaliczeń przedmiotów, semestrów, zaliczenie komisyjne oraz zaliczenie semestru/roku, praktyki, warunki powtarzania przedmiotów i semestru, skreślania z listy studentów, zasady i sposób przeprowadzenia egzaminu dyplomowego.

Zasady weryfikacji efektów kształcenia określone zostały również w Procedurze nr 1 Wydziałowego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia (przyjętej jako jednej z kilku (siedmiu) procedur dotyczących wydziałowego systemu - na posiedzeniu Rady Wydziału Turystyki i Wychowania Fizycznego w dniu 25 września 2012 r.).

Do metod i form weryfikacji osiąganych efektów kształcenia na kierunku studiów „turystyka i rekreacja” należą m.in.: bieżąca ocena pracy studenta (projekty, prezentacje, opracowania pisemne, aktywność), egzaminy modułowe lub przedmiotowe, prace dyplomowe, ankiety oceny zajęć przez studentów oraz hospitacje zajęć. Weryfikacja obejmuje wszystkie kategorie efektów – wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne.

W celu zapoznania studentów z wymogami wstępnymi, efektami kształcenia oraz kryteriami oceny sylabusy przedmiotów są omawiane przez nauczyciela przedmiotu. Sylabusy są dodatkowo dostępne dla studentów w Dziekanacie (planowane jest udostępnienie sylabusów w wersji elektronicznej). Ich treści są na bieżąco kontrolowane pod kątem zgodności z opracowanym wzorcem. Na spotkaniu z Zespołem oceniającym studenci potwierdzili znajomość sylabusów. Studenci potwierdzili też regularne przeprowadzanie badań ankietowych na zakończenie każdego semestru w formie papierowej lub elektronicznej. Ich zdaniem badania te są potrzebne i na wizytowanym kierunku rzeczywiście prowadzą do doskonalenia procesu kształcenia. Wyniki ankiet składających się z 13-tu dobrze dobranych pytań oraz możliwości dopisania własnych uwag analizowane są przez Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia i przedstawiane Radzie Wydziału oraz nauczycielom akademickim odpowiedzialnym za realizację programu zajęć na określonym kierunku studiów. Nauczyciele akademicki odpowiedzialni za realizację modułów bezpośrednio powiązanych z efektami kształcenia, które w opinii studentów zostały osiągnięte w stopniu niezadawalającym wprowadzają rozwiązania naprawcze, prowadzące do zwiększenia stopnia realizacji zakładanych celów. Z przedstawionych Zespołowi oceniającemu wyników ankiet studenckich za rok akademicki 2012/2013 i 2013/2014 wynika, iż większość pracowników jest wysoko oceniana przez studentów (4,12 - 4,79 oraz 4,45 – 4,9), a oceny poniżej 4 (w pięciostopniowej skali ocen) zdarzają się sporadycznie. Istotną rolę odgrywają również bezpośrednie spotkania ze studentami, w trakcie których wskazują oni słabe ogniwa procesu kształcenia.

Dodatkowym mechanizmem służącym podnoszeniu jakości prowadzonych zajęć są hospitacje określone Procedurą nr 3 w wydziałowym systemie. Hospitowane są wszystkie formy zajęć dydaktycznych (wykłady, konwersatoria, ćwiczenia, seminaria, zajęcia laboratoryjne).

Analiza dokumentacji dotyczącej hospitacji udostępnionych Zespołowi pozwala stwierdzić, iż hospitacje nie ujawniły negatywnych zjawisk. Wynik hospitacji omawia się z nauczycielem akademickim, a następnie w terminie dwóch tygodni osoba hospitująca przekazuje wypełniony arkusz hospitacji Przewodniczącemu Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia. Jeżeli procedura hospitacyjna wykazała nieprawidłowości, bezpośredni przełożony jest zobowiązany przeprowadzić rozmowę z nauczycielem akademickim na temat podjęcia działań, które pomogą mu w osiągnięciu lepszych efektów dydaktycznych, po kolejnej niskiej ocenie przeprowadzana jest z rozmowa z Dziekanem, w wyniku której nauczyciel zobowiązany jest do przygotowania pisemnego planu działań przedstawiającego wyeliminowanie istniejących nieprawidłowości. W trakcie hospitacji zajęcia są oceniane pod względem merytorycznym, metodycznym i organizacyjnym. Wyniki hospitacji stanowią jeden z elementów oceny pracowników, jednak procedury i kryteria doboru oraz weryfikacji nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów (poza systemem ankiet studenckich i hospitacji) nie są sformalizowane. Mimo tego obecny stan doboru kadry nie budzi zastrzeżeń.

Wyniki ocen włączane są do corocznego sprawozdania z oceny własnej za dany rok akademicki dla Uczelnianego Zespołu ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia. Przewodniczący WKds.JK przedstawia ogólne wyniki ocen na posiedzeniu Rady Wydziału. Wnioski z ocen są analizowane, a zalecenia są sukcesywnie realizowane. Doskonalenie jakości kształcenia jest przedmiotem spotkań Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia, w trakcie których ocenia

się takie narzędzia weryfikujące jak: ankiety studenta, arkusz hospitacji nauczyciela akademickiego, protokoły zaliczeń i egzaminów, ankiety dyplomanta, spotkania z udziałem pracodawców i studentów. Przykładem potwierdzającym poprawne funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia są wprowadzone do programu studiów dodatkowe przedmioty (takie jak: „obsługa imprez turystycznych”, „zabiegi zdrowotne”, „przygotowanie do praktyk” – na wniosek pracodawców), a także projektowane zmiany programowe w siatce zajęć na rok akademicki 2014/2015 dotyczące przeniesienia przedmiotu „przygotowanie do praktyk” z semestru IV na semestr II na I roku studiów licencjackich, wprowadzenie punktów ECTS dla zajęć z wychowania fizycznego w związku z ich nieuwzględnieniem (2pkt. ECTS), wprowadzenie na wniosek intersariuszy zewnętrznych wykładu „organizacja i działalność przedsiębiorstwa turystycznego” (dla studiów I stopnia w semestrze V) i wykładu „podatki i ubezpieczenia w turystyce” (na IV semestrze studiów II stopnia) oraz umożliwienie zdobywania odpowiednich certyfikatów w ramach przedmiotów specjalistycznych, a także wdrożenie ćwiczeń przygotowujących studentów do obsługi programów specjalistycznych (branżowych) funkcjonujących w hotelach (takie programy – AMADEUS, CHART - Szkoła już zakupiła). Przykłady te dowodzą, że system zawiera mechanizmy umożliwiające skuteczną analizę procesu kształcenia, podejmowane są rzeczywiste działania, świadczące o przywiązywaniu dużej wagi do jakości kształcenia. Uzyskiwane wyniki są właściwie interpretowane. Pewne niedociągnięcia w planach studiów zostały już zidentyfikowane. Jednakże wizytacja wykazała, że system ten należy ciągle doskonalić, a w szczególności dopracować procedury służące weryfikacji efektów kształcenia w zakresie umiejętności, tak aby nabycie umiejętności praktycznych wspierać zawsze zajęciami aktywnymi. Działalność Systemu jest dokumentowana, jednak informacje dotyczące wyników monitorowania jakości kształcenia i wprowadzania zmian w tym zakresie nie są jeszcze w pełni upowszechniane. Na stronie internetowej Wydziału brak jest informacji dotyczących wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia. Studenci i wszyscy zainteresowani studiowaniem mają dostęp do elektronicznej informacji o zakresie oferty kształcenia, planach zajęć i sesji egzaminacyjnej. Studenci mogą także odnaleźć niezbędne informacje dotyczące Programu Praktyk, Regulaminu Praktyk, Biblioteki i godzin jej otwarcia oraz prowadzonych na Uczelni kursów np. Pilota wycieczek.

Podczas wizytacji Zespół oceniający zapoznał się z wynikami ankiet badających kariery zawodowe absolwentów (w postaci raportu za rok akademicki 2012/2013) przeprowadzonymi przez Biuro Karier i Współpracy Zagranicznej. Wskazują one na wysoką zatrudnialność absolwentów kierunku „turystyka i rekreacja”. Ponadto z badań ankietowych wynika, że głównym atutem w pozyskiwaniu pracy jest znajomość języków obcych. Brak jest informacji czy wyniki badań losów zawodowych absolwentów zostały wykorzystane w doskonaleniu programu kształcenia. Jednak podkreślić należy, iż wielu absolwentów z którymi jednostka utrzymuje kontakt jest obecnie na kierowniczych stanowiskach, co wskazuje na dobrą markę kierunku i zaufanie do jakości wykształcenia jego absolwentów.

Pomimo wykazanych przez Zespół oceniający niewielkich mankamentów w procesie dydaktycznym działania Zespołu ds. Jakości Kształcenia na Wydziale Turystyki i Wychowania Fizycznego należy ocenić pozytywnie. Świadczą one o rzeczywistym monitoringu jakości kształcenia, właściwej analizie uzyskanych wyników oraz staraniach

związanych z wprowadzeniem działań naprawczych. Warto także nadmienić, iż mimo niżu demograficznego kierunek ten, prowadzony w płatnej Szkole niepublicznej, cieszy się popularnością co świadczy, że Władze Uczelni i Wydziału wypracowały mechanizmy zapewniające jakość kształcenia na poziomie oczekiwanym przez kandydatów.

8.2.) W procesie zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia na kierunku „turystyka i rekreacja” uczestniczą zarówno interesariusze wewnętrzni: studenci, kadra dydaktyczna Wydziału wchodząca w skład kierunkowej Rady Programowej, organy kolegialne i jednoosobowe Uczelni, Uczelniany oraz Wydziałowy Zespół ds. Zapewniania Jakości Kształcenia, jak i interesariusze zewnętrzni - przedstawiciele praktyki gospodarczej, których zadaniem jest m.in. opiniowanie planów i programów studiów oraz inicjowanie współpracy pomiędzy Wydziałem Turystyki i Wychowania Fizycznego a środowiskiem społeczno-gospodarczym regionu. Ponadto Wydział utrzymuje kontakty z interesariuszami zewnętrznymi w celu współpracy m.in. w zakresie organizowania praktyk studenckich, np. z Zakładem Lecznictwem „Uzdrowisko Nałęczów” SA. Polską Organizacją Turystyczną (od 2009 r.), Lubelską Regionalną Organizacją Turystyczną (od 20120 r.), Amadeus Polska sp. z o. o. (od 2014 r., udostępniła oprogramowanie systemu rezerwacji dla celów dydaktycznych), a także w celu aktywizacji społecznej, czy inicjowania nowych miejsc pracy, np. z Lubelskim Partnerstwem Publiczno-Społecznym. Należy też podkreślić, iż formalne umowy z uczelniami i instytucjami na Ukrainie (m.in. z Państwową Wyższą Szkołą w Równem, Ukraińskim Stowarzyszeniem Badań Wspólnoty Europejskiej, Rówieńskim Instytutem Słowiaństwa) przynoszą korzyści w postaci ukraińskich studentów kształcących się w WSSP w Lublinie.

Władze Wydziału cyklicznie przeprowadzają konsultacje (spotkania i wywiady) z interesariuszami zewnętrznymi dotyczące programów kształcenia i oczekiwanych efektów kształcenia, a wnioski z przeprowadzonych rozmów, po ich zaopiniowaniu i zatwierdzeniu przez Radę Wydziału i Senat stanowią podstawę do modyfikacji programów studiów. Wynikiem tego są projektowane zmiany programowe w siatce zajęć na rok akademicki 2014/2015 wyszczególnione w protokole z zebrania Zespołu ds. Jakości Kształcenia na WTiWF z dnia 2 kwietnia 2014 r. a zaproponowane m.in. w trakcie zebrania z przedstawicielami pracodawców w dniu 25 marca 2014 r. (protokół z zebrania).

Na wizytowanym kierunku budową kultury jakości kształcenia zainteresowani są także studenci. Angażują się oni w pracę wewnętrznych organów działających na rzecz zapewnienia jakości kształcenia i w pewnym zakresie mają wpływ na doskonalenie tej jakości. Ich przedstawiciele znajdują się w każdym z wewnętrznych organów działających na rzecz doskonalenia i budowania kultury jakości (WZJK, Rada Programowa, Rada Wydziału itd.), a poprzez ankietyzację, bądź doraźne spotkania robocze poświęcone kształtowaniu programów studiów, mają możliwość składania propozycji ewaluacyjnych. Nadmienić również należy, że Samorząd Studentów opiniuje wszelkie dokumenty związane z kształceniem na kierunku (np. plany studiów, efekty kształcenia).

Na podstawie Raportu Samooceny oraz przedstawionych w trakcie wizytacji dokumentów, rozmów z władzami Wydziału, pracownikami i studentami można stwierdzić, że wkład pracowników Wydziału w budowanie i realizację Wewnętrznego Systemu Zapewniania

Jakości Kształcenia jest bardzo wyraźny, a przyjęte procedury i rozwiązania są na dobrym poziomie.

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/biblioteka	Działalność naukowa	Działalność międzynarodowa	Organizacja kształcenia
wiedza	+/-	+/-	+	+/-	+/-	+
umiejętności	+/-	+/-	+	+/-	+/-	+
kompetencje społeczne	+/-	+/-	+	+/-	+/-	+

- +** - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia
- +/-** - budzi zastrzeżenia - pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia
- - nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego³ w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

8.1.) Na Wydziale podjęte zostały działania na rzecz zapewniania jakości kształcenia, dotyczące między innymi planów studiów i programów kształcenia, jakości kadry wspierającej proces kształcenia, poprzez analizy ankiet studenckich i hospitacje zajęć, rocznych sprawozdań Dziekana z działalności Wydziału. Prowadzone badania dotyczące monitorowania karier zawodowych absolwentów należy kontynuować i doskonalić. Ograny i osoby odpowiedzialne za zarządzanie procesem kształcenia zostały prawidłowo zidentyfikowane, a zakres ich kompetencji i odpowiedzialności obejmuje zagadnienia związane z organizacją i prowadzeniem kształcenia. Proces kształcenia jest monitorowany i poddawany okresowej ocenie. Wnioski z oceny są analizowane, a zalecenia są sukcesywnie realizowane. Działalność Systemu jest dokumentowana, jednak informacje dotyczące wyników monitorowania jakości kształcenia i wprowadzania zmian w tym zakresie nie są jeszcze w pełni upowszechniane. Narzędzia służące budowaniu wysokiej jakości kształcenia zapewniają jego skuteczność, jednak należy je ciągle doskonalić.

8.2.) W procesie zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia na kierunku „turystyka i rekreacja” uczestniczą zarówno interesariusze wewnętrzni, jak i zewnętrzni. Wkład pracowników Wydziału w budowanie i realizację Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia jest wyraźny, a przyjęte procedury i rozwiązania są na dobrym poziomie. Udział interesariuszy zewnętrznych w procesie zapewnienia jakości kształcenia i działań podejmowanych przez kierunek „turystyka i rekreacja” w WSSP, a mających aktywizować uczestników i beneficjentów procesu kształcenia do podnoszenia jego jakości można ocenić bardzo wysoko. Ich udział w życiu PWSZ w Lublinie zarówno w wymiarze personalnym, jak i instytucjonalnym świadczy o znaczącym

miejscu tego kierunku w kreowaniu kultury jakości nauczania, kultury zawodowej, osobistej i społecznej.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie
1	koncepcja rozwoju kierunku		X			
2	cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji			X		
3	program studiów		X			
4	zasoby kadrowe			X		
5	infrastruktura dydaktyczna		X			
6	prowadzenie badań naukowych ³		X			
7	system wsparcia studentów w procesie uczenia się		X			
8	wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			

Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku nawiązuje do misji i strategii Uczelni, jest także ściśle powiązana ze strategią Wydziału Turystyki i Wychowania Fizycznego. Uczelnia sformułowała kierunkowe efekty kształcenia dla kierunku „turystyka i rekreacja” wyodrębniając kierunek z dwóch obszarów kształcenia: w zakresie nauk społecznych i nauk przyrodniczych. Opis kierunkowych efektów kształcenia, w którym

³ Ocena obowiązkowa jedynie dla studiów II stopnia i jednolitych magisterskich.

brak jest odniesień kilku efektów kierunkowych do odpowiednich efektów obszarowych nie uzasadnia wyczerpująco wyboru wskazanych dwóch obszarów kształcenia, jak również dziedzin i dyscyplin naukowych do wyodrębnienia i opisu w języku efektów kształcenia kierunku „turystyka i rekreacja”. Wprowadzenie dodatkowego obszaru nauk medycznych, nauk o zdrowiu i nauk o kulturze fizycznej jako podstawy określania efektów kształcenia znajdzie również wsparcie w proponowanym przez Uczelnię minimum kadrowym, w którym jest reprezentant tego obszaru.

Realizowany program studiów I i II stopnia umożliwia realizację zakładanych efektów kształcenia. Zakładane efekty kształcenia, formy zajęć, treści kształcenia, metody dydaktyczne oraz sposoby weryfikacji efektów kształcenia na studiach I jak i II stopnia tworzą spójną całość, przy czym w opisie programu kształcenia brak jest przyporządkowania sześciu efektów kształcenia do efektów obszarowych. Wskazane byłoby aby dla spójności opisu kierunku każdy efekt kierunkowy został odniesiony do właściwych efektów obszarowych. Efekty kierunkowe i przedmiotowe uwzględniają zakres wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych i na ogół opis efektów jest spójny gdyż efekty przedmiotowe rozwijają i uszczegóławiają efekty kierunkowe. Należy jednak zwrócić uwagę na możliwość pełnego osiągnięcia przez studentów niektórych efektów kształcenia w zakresie umiejętności praktycznych, a umiejętności te wspierać zawsze zajęciami aktywnymi.

Kadra dydaktyczna Wydziału spełnia minimum kadrowe dla kierunku „turystyka i rekreacja” dla studiów I stopnia. Natomiast w minimum kadrowym studiów II stopnia obecnie brakuje dwóch samodzielnych pracowników nauki. Spośród osób nie zaliczonych do minimum kadrowego w grupie samodzielnych pracowników nauki dwie osoby nie spełniają wymogu określonego w § 13 ust. 3 rozporządzenia MNiSzW z dn. 5 października 2011 r., który stanowi, iż samodzielny nauczyciel akademicki może być wliczony do minimum kadrowego w danym roku akademickim, jeżeli osobiście prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia dydaktyczne w wymiarze co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych; natomiast dwie kolejne osoby z tej grupy nie przedstawiły dorobku naukowego mieszczącego się w jednym z obszarów, dziedzinie i dyscyplinie nauki do których odnoszą się efekty kształcenia ocenianego kierunku studiów tj. obszaru nauk przyrodniczych i nauk społecznych, i nie spełniają wymogu &12, ust. 1 rozporządzenia MNiSW z dn. 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia. Poza tym spełniony jest warunek reprezentowania w minimum kadrowym wszystkich obszarów wiedzy do których przypisany jest kierunek „turystyka i rekreacja”. Obszar nauk przyrodniczych jest reprezentowany przez 8 osób a obszar nauk społecznych przez 3 osoby, z czego jedna osoba posiada stopnie naukowe w obszarze nauk przyrodniczych a tytuł naukowy z zakresu nauk ekonomicznych.

Struktura kwalifikacji kadry dydaktycznej jest w pełni adekwatna do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia. Badania naukowe prowadzone przez ocenianą jednostkę mają związek z obszarami kształcenia na kierunku „turystyka i rekreacja”, umożliwiają wdrażanie studentów do właściwej metodologii badań i odpowiednie kształtowanie procesu dydaktycznego.

Baza dydaktyczna Wyższej Szkoły Społeczno-Przyrodniczej im. Wincentego Pola w Lublinie umożliwia realizację procesu kształcenia i osiągnięcie założonych efektów kształcenia na ocenianym kierunku.

Władze Uczelni i Wydziału stworzyły przejrzystą strukturę zarządzania jakością kształcenia oraz wypracowały mechanizmy, procedury i narzędzia zapewniające jakość kształcenia na poziomie oczekiwanym przez kandydatów. Proces kształcenia jest monitorowany i poddawany okresowej ocenie, jednak informacje dotyczące wyników monitorowania jakości kształcenia i wprowadzania zmian w tym zakresie nie są jeszcze w pełni upowszechniane. Na stronie internetowej Wydziału brak jest niezbędnych informacji dotyczących wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia. Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia należy ciągle doskonalić i dopracowywać przyjęte procedury. W procesie budowania kultury jakości oraz zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia na kierunku „turystyka i rekreacja” uczestniczą przedstawiciele wszystkich grup interesariuszy.

Perspektywy funkcjonowania kierunku w regionie są dobre. Wynikają one z atrakcyjnej oferty kształcenia, skierowanej do kandydatów o ściśle określonych oczekiwaniach i dbałości Władz Wydziału i Uczelni mającej na celu zwiększenie rekrutacji studentów zagranicznych oraz dalszy rozwój współpracy z uczelniami zagranicznymi o podobnym profilu kształcenia, rozwój wymiany studentów, podejmowanie i koordynację wspólnych badań naukowych. Kierunek „turystyka i rekreacja” mimo niżu demograficznego cieszy się popularnością.

W odpowiedzi na raport Zespołu Oceniającego zawartej w piśmie z dnia 18 sierpnia 2014 r. Uczelnia przedstawiła uwagi i wyjaśnienia do przesłanego raportu z wizytacji. Jednocześnie poinformowała o podjęciu działań wynikających z zaleceń Zespołu PKA mających na celu doskonalenie systemu kształcenia na ocenianym kierunku oraz zadeklarowała, iż usunięcie wskazanych przez Zespół Oceniający PKA niedociągnięć i uchybień nastąpi w możliwie najbliższym czasie.

Na podstawie analizy wyjaśnień Władz Uczelni do raportu z wizytacji można stwierdzić co następuje:

1. odnośnie kryterium 2 (cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji), w którym jednym z zastrzeżeń była kwestia braku odniesień kilku (6) efektów kierunkowych do odpowiednich efektów obszarowych, Władze Uczelni poleciły Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia wprowadzenie zalecanego przez Zespół PKA obszaru kształcenia, tj. obszaru nauk medycznych, nauk o zdrowiu i nauk o kulturze fizycznej oraz odpowiednie przyporządkowanie efektów kierunkowych do efektów obszarowych, a także spójne dostosowanie efektów kształcenia w kartach przedmiotów i powiązań między nimi. Ponadto Uczelnia deklaruje, iż Komisja podejmie działania w celu zwiększenia ilości zajęć aktywnych w takich przedmiotach jak: *Organizacja hotelarstwa, Towaroznawstwo i przechowywanie żywności* oraz *Public Relations*, jednocześnie karty przedmiotów dla tych zajęć zostaną uzupełnione, w tym także karta przedmiotu dotycząca praktyk zawodowych - o zasady zaliczenia praktyk, a brak punktów za zajęcia z Wychowania Fizycznego został już zidentyfikowany i zajęcia te uzyskają wymaganą liczbę punktów tj. 2 pkt. ECTS. Syllabusy

zostaną umieszczone na stronie internetowej Wydziału. Poza tym Władze Uczelni podjęły działania mające na celu uniknięcie nadmiernego zablokowania zajęć oraz przeciągania ich do późnych godzin wieczornych, co ze względu na małą ilość chętnych w roku bieżącym nie napotka na większe trudności. Zostaną również podjęte działania dotyczące większego rozpropagowania wśród studentów indywidualnego toku nauczania oraz większej możliwości wyboru przez studentów opiekuna naukowego i tematu pracy dyplomowej. Dla kandydatów na studia II stopnia wywodzących się z różnych uczelni i kierunków Dziekan wyznacza różnice programowe do zaliczenia w określonym terminie. **Podjęte przez Uczelnię działania pozwoliły na podniesienie oceny za kryterium 2 ze „znacząco” na „w pełni”.**

2. odnośnie niespełnienia minimum kadrowego na studiach II stopnia – brakuje dwóch samodzielnych pracowników nauki (kryterium 4) Uczelnia odwołuje się do Uchwały PKA 10/6/2008 z dnia 6 października 2008 r. zgodnie z którą do minimum kadrowego na ocenianym kierunku została m.in. wliczona przedstawicielka obszaru nauk medycznych, nauk o zdrowiu i nauk kulturze fizycznej specjalizująca się w dziedzinie nauk o kulturze fizycznej, jednocześnie załącza wykaz aktualnego dorobku naukowego w/w (zał. nr 3). Dorobek ten w pełni odpowiada zakładanym efektom kształcenia, które zostaną przypisane do wprowadzonego obszaru nauk medycznych, nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej, co uzasadnia wliczenie Jej do minimum kadrowego ocenianego kierunku studiów I i II stopnia. Do minimum kadrowego studiów I i II stopnia może zostać również zaliczony samodzielny pracownik nauki - prof. dr hab. reprezentujący dziedzinę nauk o Ziemi, dyscyplinę geografia posiadający dorobek naukowy mieszczący się w obszarze wiedzy do której przypisany został kierunek i który odpowiada założonym efektom kształcenia. Pracownik ten od 1 października 2014 r. będzie spełniał formalne wymogi zaliczenia do minimum kadrowego. Natomiast kolejna osoba zaproponowana do minimum kadrowego, reprezentująca dziedzinę nauk o Ziemi, dyscyplinę geografia mimo posiadanego odpowiedniego dorobku naukowego nie może zostać do tego minimum zaliczona, ponieważ obecnie przebywa na urlopie zdrowotnym i nie przedstawiła oświadczenia deklarującego zgodę na zaliczenie do minimum kadrowego. Uczelnia wnioskuje również o wliczenie do minimum kadrowego kierunku „turystyka i rekreacja” samodzielnego pracownika nauki, reprezentującego obszar nauk humanistycznych, dziedzinę historii, jednak wykazany w przedstawionym dokumencie dorobek naukowy odpowiadający niektórym zakładanym efektom kształcenia jest zbyt skromny i nie upoważnia do zaliczenia do minimum kadrowego na ocenianym kierunku studiów. **Uzupełnienie minimum kadrowego studiów II stopnia kierunku „turystyka i rekreacja” o dwóch samodzielnych pracowników nauki spełnia wymagania minimum kadrowego, co pozwala na zmianę oceny końcowej kryterium ogólnego 4 ze stopnia *znacząco* na *w pełni*.**

Informacje o podjętych działaniach świadczą o trosce władz Wydziału o stałe polepszanie warunków i poziomu kształcenia. WSSP im. Wincentego Pola w Lublinie spełnia w pełni wymagania stawiane przez PKA, co pozwala na wydanie oceny pozytywnej jakości kształcenia.

Tabela 3

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	Wyróżniająco	W pełni	Znacząco	Częściowo	niedostatecznie
cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		X			
zasoby kadrowe		X			

Przewodnicząca Zespołu Oceniającego

dr hab. Krystyna Dwucet